

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Υπηρεσίες πληροφοριακού τμήματος: σύγκριση και καταγραφή ηλεκτρονικών υπηρεσιών είκοσι ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών

A comparison of reference desk services of twenty academic libraries in Greece

ΣΑΒΒΙΝΑ ΓΑΒΡΙΗΛ

ΕΠΟΠΤΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΠΟΛΥΔΩΡΑΤΟΥ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2014

«Πάντα φανταζόμουν τον παράδεισο

σαν ένα είδος βιβλιοθήκης»

Jorge Luis Borges

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες.....	5
Περίληψη.....	6
Abstract.....	7
Εισαγωγή.....	8
Κεφάλαιο 1ο – Οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες.....	11
1.1 Η ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη: σκιαγράφηση της εικόνας.....	11
1.2 Σκοπός και ρόλος ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών.....	11
1.3 Προώθηση έρευνας.....	12
1.4 Παροχή ποιοτικών χώρων μάθησης.....	13
1.5 Δημιουργία μεταδεδομένων.....	14
1.6 Δημιουργία ηλεκτρονικών υπηρεσιών (references).....	14
1.7 Ανάπτυξη πληροφοριακού γραμματισμού.....	15
1.8 Η επιλογή των πηγών και η διαχείριση πνευματικών δικαιωμάτων.....	16
1.9 Συλλογή και ψηφιοποίηση αρχαιακού υλικού.....	17
1.10 Δημιουργία και συντήρηση αποθετηρίων.....	17
Κεφάλαιο 2ο – Οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες στην Ελλάδα: ιστορική αναδρομή.....	19
Κεφάλαιο 3ο – Οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες στην Ελλάδα σήμερα.....	20
Κεφάλαιο 4ο – Επιλογή – παρουσίαση ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών.....	21
Κεφάλαιο 5ο – Βιβλιογραφική επισκόπηση.....	23
Κεφάλαιο 6ο – Οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες.....	26
6.1 Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών.....	26
6.2 Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.....	28
6.3 Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.....	29
6.4 Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης.....	30
6.5 Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.....	31
6.6 Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο.....	33
6.7 Ιόνιο Πανεπιστήμιο.....	34
6.8 Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.....	36
6.9 Πανεπιστήμιο Αιγαίου.....	37
6.10 Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.....	39
6.11 Πανεπιστήμιο Κρήτης.....	40
6.12 Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.....	42
6.13 Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.....	44

6.14 Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας	45
6.15 Πανεπιστήμιο Πατρών.....	46
6.16 Πανεπιστήμιο Πειραιώς.....	48
6.17 Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου	50
6.18 Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών Πολιτικών Επιστημών.....	50
6.19 Πολυτεχνείο Κρήτης	52
6.20 Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο.....	54
Κεφάλαιο 7ο – Σύγκριση ηλεκτρονικών υπηρεσιών πληροφοριακού τμήματος.....	56
Κεφάλαιο 8ο – Παρατηρήσεις- Συμπεράσματα	58
ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	60
ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	63
Ιστοσελίδες βιβλιοθηκών	69
Παράρτημα	70

Πίνακας 1: Βιβλιοθήκες παρούσας έρευνας.....	22
--	----

Πίνακας εικόνων

Εικόνα 1: Αξιολόγηση υπηρεσιών ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης (Nagata, 2004).....	18
Εικόνα 2: Αξιολόγηση αναγκαιότητα υπηρεσιών σε περιβάλλον κινητών συσκευών (Bomhold, 2014)	19
Εικόνα 3: Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών.....	27
Εικόνα 4: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.....	29
Εικόνα 5: Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών	30
Εικόνα 6: Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης.....	31
Εικόνα 7: Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	33
Εικόνα 8: Βιβλιοθήκη Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου.....	34
Εικόνα 9: Βιβλιοθήκη Ιονίου.....	35
Εικόνα 10: Βιβλιοθήκη Οικονομικού Πανεπιστημίου	37
Εικόνα 11: Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Αιγαίου.....	39
Εικόνα 12: Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.....	40
Εικόνα 13: Βιβλιογραφία μαθημάτων.....	42
Εικόνα 14: Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Κρήτης.....	42
Εικόνα 15: Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Μακεδονίας.....	43
Εικόνα 16: Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας	44
Εικόνα 17: Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.....	46
Εικόνα 18: Mobi.lis	47
Εικόνα 19: Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Πατρών	48
Εικόνα 20: Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Πειραιώς	49
Εικόνα 21: Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.....	50
Εικόνα 22: Polaris.....	52
Εικόνα 23: Βιβλιοθήκη Παντείου	52
Εικόνα 24: Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Κρήτης.....	54
Εικόνα 25: Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο	55
Εικόνα 26: Το σύνολο των ακαδημαϊκών υπηρεσιών (Li, 2014)	70

Ευχαριστίες

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω την κυρία Παναγιώτα Πολυδωράτου για την αμέριστη συμπαράσταση στην επιλογή του συγκεκριμένου θέματος προς μελέτη καθώς και για τις εποικοδομητικές παρατηρήσεις του για την ολοκλήρωσή του πονήματος. Ταυτόχρονα, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς μου για την στήριξη που μου προσέφεραν όλα αυτά τα χρόνια για να ολοκληρώσω τις σπουδές μου και να κάνω τα όνειρά μου πραγματικότητα.

Περίληψη

Ο ρόλος των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών είναι σημαντικότερος σε μία εποχή που ο ρυθμός παραγωγής της πληροφορίας είναι εξαιρετικά γρήγορος ενώ ταυτόχρονα τα μέσα διάθεσής του τείνουν να πολλαπλασιάζονται με ανάλογες ταχύτητες. Ο σκοπός λειτουργίας τους και η τεχνογνωσία που έχουν τις καθιστά να έχουν κομβικό ρόλο στη λειτουργία των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων στα οποία ανήκουν. Τα τελευταία χρόνια οφείλουν αν δεν το έχουν ήδη πράξει, να υποστηρίξουν τη λειτουργία των βιβλιοθηκών τους τόσο για λόγους σεβασμού προς την ταυτότητά τους όσο και για λόγους σεβασμού προς τις πληροφοριακές ανάγκες των φοιτητών τους. Ανάμεσα στα άλλα, οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες επιδιώκουν να αναπτύξουν την λογική της ανοιχτής πρόσβασης μέσα στην κοινότητα στην οποία λειτουργούν, να προωθήσουν την ανάπτυξη αποθετηρίων, να αναπτύξουν τον πληροφοριακό γραμματισμό και να δημιουργήσουν ένα πλαίσιο ηθικής μέσα από την καταπολέμηση της λογοκλοπής ανάμεσα στους ερευνητές.

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία θα γίνει ένας λεπτομερής έλεγχος των υπηρεσιών που προσφέρουν είκοσι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες στον ελληνικό χώρο. Από την έρευνα έγινε κατανοητό ότι οι βιβλιοθηκονόμοι και οι διοικήσεις των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών του ελληνικού χώρου καταβάλλουν προσπάθειες να ανταποκριθούν στον απαιτητικό τους ρόλο και ταυτόχρονα να μετουσιώσουν σε πράξη τις γνώσεις που έχουν αποκομίσει από τις ακαδημαϊκές σχολές από τις οποίες αποφοίτησαν.

Λέξεις κλειδιά: Ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, Υπηρεσίες, Ηλεκτρονικές Υπηρεσίες, Ιστοσελίδες, Ποιότητα Υπηρεσιών, Σύγκριση

Abstract

The role of academic libraries is very important at a time when the rate of production of information is extremely fast while sales channels tend to proliferate with similar speeds. The purpose of operation and expertise that makes them have to have a key role in the functioning of academic institutions to which they belong. The latter must if you have not already done so to support the operation of their libraries for both horses respect for their identity and respect for horses to the information needs of their students. Among other things, academic libraries seeking to develop the logic of open access within the community in which they operate, to promote the development repositories to develop information literacy and create a moral framework - through combat plagiarism - among researchers .

This thesis will be a screening of the services offered by twenty academic libraries in the Greek area. From the research it became clear that librarians and administrations of the Greek academic libraries space endeavor to meet the demanding role while to translate into practice the knowledge they have gained through their academic schools from which they graduated.

Keywords: Academic libraries, Services, Electronic Services, Websites, Quality of Service, Compare

Εισαγωγή

Οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες αποτελούν σύνθετους οργανισμούς με πολλαπλούς ρόλους και ένα σύνολο διεργασιών και υπηρεσιών που προσφέρονται για την εξυπηρέτηση των χρηστών. Στην ουσία ο βασικός ρόλος παραμένει ο ίδιος, δηλαδή να παρέχουν πρόσβαση σε αξιόπιστη γνώση. Επομένως οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, τόσο σε δημόσιο όσο και ιδιωτικό επίπεδο έχουν παραμείνει εδώ και χρόνια ως οι θεματοφύλακες της γνώσης των πανεπιστημίων. Η πολύ μεγάλη σημασία που έχει ο ρόλος των βιβλιοθηκών αποδεικνύεται και από το βάρος των απαιτήσεων των χρηστών που τις συμβουλεύονται.

Με την εμφάνιση του διαδικτύου και μιας σειράς νέων ψηφιακών τεχνολογιών αμφισβητήθηκε γενικότερα ο ρόλος των βιβλιοθηκών και ειδικότερα των ακαδημαϊκών. Ο ερχομός των ψηφιακών μέσων σε κάθε έκφανση της καθημερινότητας της κοινωνίας έφερε την επανάσταση στον τρόπο παραγωγής, διαχείρισης και αποθήκευσης της πληροφορίας, γεγονός που έθεσε ζητήματα ταυτότητας και λειτουργικότητας στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες. Η σημασία της ύπαρξης των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών είναι μεγάλη λόγω των αυξημένων απαιτήσεων που έχουν σήμερα οι χρήστες. Η ανάπτυξη νέων υπηρεσιών από τις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες βασίστηκε στη χρήση των νέων τεχνολογιών, ενώ ταυτόχρονα το διαδίκτυο εκμεταλλεύτηκε τη λογική της λειτουργίας των βιβλιοθηκών για να οργανώσει το υλικό του, ενώ παράλληλα εκμεταλλεύτηκε μεγάλο μέρος του περιεχομένου τους για να το διαθέσει.

Έτσι, έχει πια καθιερωθεί η συνεργασία των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών με τα τεχνολογικά μέσα, με έντονη την αλληλεπίδραση μεταξύ τους. Υπάρχουν τρεις βασικές δράσεις, τις οποίες οι βιβλιοθήκες πρέπει να πραγματοποιήσουν για να επιτύχουν την αναγκαία μετατροπή και να παραμείνουν ζωτικές δυνάμεις στην ακαδημαϊκή κοινότητα κατά τα επόμενα χρόνια σύμφωνα με την ACRL, (2006):

- Πρώτον, οι βιβλιοθήκες πρέπει να εξελιχθούν από υπηρεσίες που σχετίζονται κυρίως με την επεξεργασία και διάθεση του βιβλίου σε υπηρεσίες που οι χρήστες τις αντιλαμβάνονται ως παρόχους πληροφοριών υψηλής ποιότητας.

- Δεύτερον, η κουλτούρα των βιβλιοθηκών και του προσωπικού τους πρέπει να αποφύγει τη νοοτροπία της ιδιοκτησίας και του ελέγχου. Οι βιβλιοθήκες οφείλουν να προσφέρουν υπηρεσίες και καθοδήγηση με πιο χρήσιμους τρόπους, βοηθώντας τους χρήστες να βρίσκουν και να χρησιμοποιούν πληροφορίες που μπορεί να είναι διαθέσιμες μέσα από ένα φάσμα υπηρεσιών.
- Τρίτον, οι βιβλιοθήκες πρέπει να διεκδικήσουν τους μελλοντικούς τους ρόλους με πιο ενεργό τρόπο, τόσο στο πλαίσιο των ιδρυμάτων τους, αλλά και στις ολοένα και πιο ανταγωνιστικές αγορές που αφορούν στην διάδοση και ανάκτηση πληροφοριών. Οι βιβλιοθήκες πρέπει να διατηρήσουν ένα εξωστρεφή ρόλο και να συμβάλλουν ουσιαστικά στη διαμόρφωση νέων συνθηκών.

Αυτό που διακυβεύεται σήμερα είναι ο ορισμός της έννοιας της απαραίτητης βιβλιοθήκης. Απαραίτητη πρέπει να καταστεί κάθε ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη τόσο στο ακαδημαϊκό όσο και στο φοιτητικό κοινό το οποίο εξυπηρετεί. Για να αποκτηθεί ο παραπάνω χαρακτηρισμός θα πρέπει να καταστούν πιο ενεργές προκειμένου να εξακολουθήσουν να χρηματοδοτούνται από τους αρμόδιους φορείς. Έτσι, έχει πια καθιερωθεί η συνεργασία των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών με τα τεχνολογικά μέσα, με έντονη την αλληλεπίδραση μεταξύ τους.

Με την παρούσα εργασία επιχειρείται να σκιαγραφηθεί η δυναμική των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών μέσα από την ανάλυση των υπηρεσιών των πληροφοριακών τμημάτων τους όπως αυτά παρουσιάζονται μέσω των ιστοσελίδων τους. Οι ιστοσελίδες των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών αντιπροσωπεύουν την ψηφιακή τους μορφή και ως εκ τούτου αποτελούν εικόνα η οποία μπορεί να αξιολογηθεί. Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να μελετήσει το εύρος των υπηρεσιών που έχουν αναπτύξει οι βιβλιοθήκες των ανώτατων πανεπιστημιακών ιδρυμάτων της χώρας και ταυτόχρονα να κατανοήσει ελλείψεις ή όχι στο πλαίσιο λειτουργίας τους.

Συγκεκριμένα η παρούσα εργασία έχει δομηθεί ως εξής:

Στο πρώτο κεφάλαιο θα αναλυθεί και θα παρουσιαστεί το πλαίσιο λειτουργίας των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, έτσι όπως σκιαγραφείται από τη διεθνή βιβλιογραφία. Στο κεφάλαιο αυτό θα παρουσιαστεί ο ρόλος των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών και η θέση τους στο περιβάλλον της πληροφορίας. Στο δεύτερο κεφάλαιο θα

παρουσιαστούν οι υπηρεσίες των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών έτσι όπως παρουσιάζονται από τις επίσημες ιστοσελίδες τους και στο τρίτο κεφάλαιο θα γίνει η σύγκρισή τους. Τέλος στο τελευταίο κεφάλαιο της εργασίας θα αναφερθούν τα συμπεράσματα της παρούσας έρευνας.

Κεφάλαιο 1ο – Οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες

1.1 Η ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη: σκιαγράφιση της εικόνας

Σύμφωνα με τον Μπόκο (1999) οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες έχουν ως στόχο τη δημιουργία της υποδομής για τη διαχείριση υλικού και την πρόσβαση σε αυτό λειτουργώντας μέσα στους χώρους μιας πανεπιστημιακής κοινότητας, ενώ ταυτόχρονα παρέχει το κατάλληλο υλικό για την έρευνα. Μελετώντας την πορεία των βιβλιοθηκών από το παρελθόν έως και σήμερα γίνεται αντιληπτό ότι ανέκαθεν οι βιβλιοθήκες αποτελούσαν αναπόσπαστο κομμάτι της λειτουργίας ενός πανεπιστημίου. Καθώς το διδακτικό προσωπικό του Πανεπιστημίου δημιουργούσε συλλογές που έχριζαν διαχείρισης, συγχρόνως η εκδοτική δραστηριότητα της εποχής αναζητούσε έναν χώρο αποθήκευσης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα των παραπάνω αποτελούν τα Πανεπιστήμια της Σορβόνης και της Οξφόρδης, τα οποία φροντίζουν να χτίσουν τις συλλογές των βιβλιοθηκών τους πάνω σε συλλογές δωρητών ή ερευνητών.

Κατά τον 18^ο αιώνα η επιστημονική κοινότητα έστρεψε το ενδιαφέρον της σε εμπειρικές προσεγγίσεις δημιουργώντας την ανάγκη για ένα χώρο όπου θα οργανώνεται ανάλογα η γνώση (Whiteman, 1988 ; Σταθούλα, 1999). Ταυτόχρονα η ανάπτυξη των περιοδικών εκδόσεων δημιούργησε την ανάγκη αξιολόγησης, συλλογής και διαχείρισής τους. Σήμερα οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες είναι υπεύθυνες για ένα διευρυμένο σύνολο υπηρεσιών που σκοπό έχουν να καλύψουν ποιοτικά μία απαιτητική ομάδα χρηστών.

1.2 Σκοπός και ρόλος ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών

Τα τελευταία χρόνια μελέτες έχουν δείξει ότι ο τρόπος αναζήτησης πληροφοριών έχει αλλάξει σημαντικά. (Carlson, 2002). Αξιοποιώντας την πανταχού παρούσα δύναμη του διαδικτύου και την ανάπτυξη των μηχανών αναζήτησης, ο Παγκόσμιος Ιστός γρήγορα καταστάθηκε ως η μεγαλύτερη αποθήκη πληροφοριών. Η αλλαγή δεν ήταν αργή, καθώς το μεγαλύτερο μέρος του παγκόσμιου πληθυσμού χρησιμοποιεί το διαδίκτυο (Internet World Stats, 2013). Το γεγονός ότι το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού χρησιμοποιεί το διαδίκτυο δεν ισοδυναμεί με την άποψη ότι οι πληροφορίες που αναρτώνται σε αυτό είναι

αξιόπιστες. Έτσι, το ελάττωμα αυτό του διαδικτύου έρχεται να καλύψει η αξιοπιστία που παρέχει μία βιβλιοθήκη. Οι τελευταίες ακόμα, αν και θεωρούνται από πολλούς ως η δευτερεύουσα πηγή πληροφόρησης στην οποία μπορούν να απευθυνθούν για να καλύψουν τις πληροφοριακές τους ανάγκες, το περιεχόμενο που προσφέρουν είναι ποιοτικό και αξιόπιστο.

Παράλληλα με την ανάπτυξη του διαδικτύου, οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες προσπάθησαν να αναπτύξουν την ψηφιακή τους διάσταση μέσα από τη δημιουργία αποθετηρίων μέσα στα οποία θα τοποθετούσαν αξιόπιστο περιεχόμενο. Το περιεχόμενο που έχει αναρτηθεί είναι προσπελάσιμο από το διαδίκτυο, αλλά ακόμα παραμένει σε δεύτερο επίπεδο αφού το κοινό συνεχίζει να αναζητά υλικό μέσω μηχανών αναζήτησης ελέγχοντας την αξιοπιστία του.

Δεδομένης της αλλαγής πάνω στο περιβάλλον δραστηριότητας των βιβλιοθηκών, οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες συνέχισαν να λειτουργούν περισσότερο ή λιγότερο. Αν και αυτό μπορεί να αποδοθεί εν μέρει στην αδράνεια, που υφίστανται οι κρατικοί θεσμοί. Ένας άλλος παράγοντας είναι ότι πολλές απαραίτητες και σημαντικές λειτουργίες έμειναν αμετάβλητες. Βασικός παράγοντας ανάπτυξης για τις βιβλιοθήκες παραμένει το ανθρώπινο δυναμικό τους που έπρεπε να βρει ένα νέο όραμα για τον φορέα εργασίας του (Lougee, 2002). Έκτοτε μία σειρά από δημιουργικές και χρήσιμες υπηρεσίες έκαναν την εμφάνισή τους παρέχοντας ποιοτικό χώρο μάθησης, πλούσια μεταδεδομένα, εικονικές υπηρεσίες αναφοράς (references). Επιπλέον, παρουσιάστηκαν υπηρεσίες ανάπτυξης του πληροφοριακού γραμματισμού, της συλλογής και της ψηφιοποίησης αρχειακού υλικού, καθώς και της συντήρησης των ψηφιακών αποθετηρίων. Πολλές από αυτές αρχικά μοιάζουν να μην βρίσκονται στη βασική παραδοσιακή μορφή των υπηρεσιών μιας ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης, αλλά σίγουρα είναι κομμάτι της πραγματικότητας που θα παρουσιαστεί σε αυτό το κεφάλαιο.

1.3 Προώθηση έρευνας

Στην ουσία πηγή του οράματος και του στόχου των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών είναι η αναγκαιότητα για την υποστήριξη της έρευνας και της διάδοσης της γνώσης στην κοινότητα που υπηρετεί. Η δημιουργία της γνώσης βασίζεται στη συνεχή πορεία της

μεταβολής των δεδομένων μιας πληροφορίας η οποία έρχεται σε αλληλεπίδραση με την κριτική σκέψη των ακαδημαϊκών (Herman, 2001).

Κάθε μέλος της ακαδημαϊκής κοινότητας αναζητά την πρώτη ύλη του για την ανάπτυξη της δικής του προσπάθειας. Σκοπός της βιβλιοθήκης είναι να του παρέχει το καλύτερο πληροφοριακό υλικό που διαθέτει προκειμένου να αναπτύξει και αυτός με τη σειρά του μία ποιοτική ερευνητική προσπάθεια. Η ποιοτική προσπάθεια που θα ολοκληρωθεί θα έχει και τον αντίστοιχο αντίκτυπο στην ερευνητική κοινότητα (Herman, 2001).

Σύμφωνα με την ιστοσελίδα του ΑΤΕΙΘ, σκοπός του πληροφοριακού τμήματος των βιβλιοθηκών είναι να βοηθήσει τους χρήστες στα παρακάτω:

- Σύνταξη Βιβλιογραφιών / αρθρογραφιών
- Εκπαίδευση χρηστών στις υπηρεσίες και τα εργαλεία της Βιβλιοθήκης
- Εκπαιδευτικά σεμινάρια εισαγωγικού τύπου και εξειδικευμένα σεμινάρια Πληροφοριακού Γραμματισμού
- Εντοπισμός υλικού από άλλες Βιβλιοθήκες
- Υποστήριξη ηλεκτρονικών μαθημάτων στην πλατφόρμα ασύγχρονης εκπαίδευσης (Blackboard/ E-class/ Moodle / w/e)
- Πρόσβαση και εκπαίδευση σε Βάσεις Δεδομένων

1.4 Παροχή ποιοτικών χώρων μάθησης

Από την έναρξη της λειτουργίας τους τα πανεπιστήμια ενέταξαν τη χρήση βιβλιοθηκών, προκειμένου να συγκεντρώνονται τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας. Αρχικά, για την αλληλεπίδραση των μελών χρησιμοποιήθηκε το βιβλίο και στη συνέχεια η διάλεξη και ο υπολογιστής. Ταυτόχρονα οι βιβλιοθήκες είχαν στη διάθεσή τους σημαντικούς αποθηκευτικούς χώρους για τη συγκέντρωση του υλικού τους. Αυτό πολλές φορές αποτελεί πρόβλημα, καθώς οι χώροι είναι μικροί και χρειάζεται να βρεθούν νέοι.

Ο χώρος των βιβλιοθηκών δεν προορίζεται αποκλειστικά για την αποθήκευση των βιβλίων και του λοιπού υλικού, αλλά πλέον δημιουργούνται χώροι όπου τοποθετείται εξοπλισμός νέας τεχνολογίας για να φιλοξενήσει τις ανάγκες της νέας εποχής (Lippincott, 2005). Όπως αναφέρει η Wilson (2002) η βιβλιοθηκονομική κοινότητα έχει απασχοληθεί ιδιαίτερα με το ζήτημα της εκμετάλλευσης των χώρων της για το όφελος του κοινού. Οι χώροι των βιβλιοθηκών θα πρέπει να ενθαρρύνουν τη συνεργασία και την αλληλεπίδραση μεταξύ των χρηστών και σαφέστατα σε ένα ψηφιακό περιβάλλον θα πρέπει να απευθύνονται λιγότερο στην αποθήκευση του υλικού τους.

1.5 Δημιουργία μεταδεδομένων

Από τη στιγμή που οι βιβλιοθήκες εκπλήρωσαν των πρωταρχικό σκοπό τους, δηλαδή την παροχή υλικού στους χρήστες, στράφηκαν στον βιβλιογραφικό έλεγχο του υλικού που διαθέτουν. Εξάλλου, οι βιβλιοθήκες ανέκαθεν επεδίωκαν το λεπτομερή έλεγχο των πηγών που είχαν στη διάθεσή τους, προκειμένου να παρέχουν καλύτερες υπηρεσίες στους χρήστες. Οι ανάγκες των χρηστών των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών είναι έντονες και για αυτό το λόγο θα πρέπει να αναπτυχθούν νέα εργαλεία πρόσβασης. Έτσι, θα μπορούν να ανταπεξέλθουν με τον καλύτερο τρόπο σε ένα όλο και πιο απαιτητικό περιβάλλον.

(Park, 2009; Park & Richard, 2011).

1.6 Δημιουργία ηλεκτρονικών υπηρεσιών (references)

Τα σημεία επικοινωνίας (reference services) που σχετίζονται με το κοινό γνωστά, δημιουργήθηκαν από την ανάγκη παροχής βοήθειας στους ακαδημαϊκούς, για να καλύψουν τις πληροφοριακές τους ανάγκες. Στην αρχή αφορούσαν στην παροχή πληροφοριών σχετικά με τα βιβλία αναφοράς μιας συλλογής (reference collection) παραδείγματος χάρη εγκυκλοπαίδειες, λεξικά και στη συνέχεια εξαπλώθηκε η υπηρεσία σε οτιδήποτε αφορούσε μία πληροφοριακή ανάγκη. Πολλές φορές οι βιβλιοθηκονόμοι που απασχολούνταν στο συγκεκριμένο τομέα φρόντιζαν να εργάζονται προκειμένου να καλύψουν αυτές τις ανάγκες μέσα από τη δημιουργία οδηγών. Στην παρούσα φάση οι συγκεκριμένες υπηρεσίες υλοποιούνται μέσα από τη χρήση των νέων τεχνολογιών ως μέσον επικοινωνίας για την παροχή εξειδικευμένων απαντήσεων και εξειδικευμένης

στήριξης σε απαιτήσεις του κοινού. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η μηχανή αναζήτησης ελληνικών ψηφιακών βιβλιοθηκών "openarchives" που υπάρχουν στις περισσότερες ιστοσελίδες ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών. (Davies, 2001; Kaba & Majid, 2000).

1.7 Ανάπτυξη πληροφοριακού γραμματισμού

Οι βιβλιοθηκονόμοι για χρόνια προσπάθησαν να καλύψουν διάφορα κενά και προβλήματα που αντιμετώπιζε το κοινό στο οποίο απευθύνονταν. Τα κενά αφορούν στις ικανότητες να εντοπίζουν και να διαχειρίζονται την πληροφορία και τα προβλήματα αφορούν στην εύρεση των ποιοτικών πηγών. Οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες δεν έχουν αναλάβει το ρόλο της οργάνωσης και παροχής πληροφοριών, αλλά και της διδασκαλίας μεθόδων εύρεσης και ανάκτησης τους. Η ανάπτυξη του ψηφιακού περιβάλλοντος είχε πολλά πλεονεκτήματα, αλλά ταυτόχρονα δημιούργησε την ανάγκη επιμόρφωσης ενός μεγάλου μέρους του κοινού των βιβλιοθηκών. Αυτό το περιβάλλον παρουσιάζει εξαιρετική πολυπλοκότητα η οποία θα πρέπει να γίνει κατανοητή. Γι' αυτό το λόγο, ο λεγόμενος πληροφοριακός γραμματισμός, όπως συνηθίζεται να ονομάζεται, αποτελεί πρόκληση για τις σύγχρονες ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες. (Nijboer & Hammelburg., 2010 ; Κορομπίλη κ.ά., 2008).

Υπάρχουν διάφοροι ορισμοί για την έννοια πληροφοριακός γραμματισμός. Ο περισσότερο διαδεδομένος είναι της Αμερικανικής Ένωσης Βιβλιοθηκών (American Library Association, ALA), ο οποίος αναφέρει πως : " είναι ένα σύνολο ικανοτήτων που απαιτεί από τα άτομα να αναγνωρίζουν πότε χρειάζονται πληροφόρηση και να έχουν την ικανότητα να εντοπίζουν, αξιολογούν και χρησιμοποιούν αποτελεσματικά την απαιτούμενη πληροφορία" (ALA, 1989) . Ωστόσο, σε αυτό το σημείο παρατείνεται ακόμη ένας ορισμός για τον πληροφοριακό γραμματισμό από τον Πιστοποιημένο Οργανισμό για τους Επαγγελματίες των Βιβλιοθηκών και της Πληροφόρησης (Chartered Institute of Library and Information Professionals, CILIP). Συγκεκριμένα ορίζει τον πληροφοριακό γραμματισμό ως την ικανότητα κάποιου, "να γνωρίζει πότε και γιατί χρειάζεται την πληροφορία, πού να την εντοπίσει και πώς να την αξιολογήσει, χρησιμοποιήσει και μεταδώσει με ηθικό τρόπο" (CILIP, 2011). Ορισμένα από τα χαρακτηριστικά του "πληροφορικά εκπαιδευόμενου ατόμου" τίθενται παρακάτω (Doyle, 1992 αναφέρεται στη Σίγγου,

2011) :

- Αναγνωρίζει την πληροφοριακή του ανάγκη
- Αναγνωρίζει ότι η πλήρης και ακριβής πληροφορία αποτελεί τη βάση για τη λήψη απόφασης με κριτική σκέψη
- Διατυπώνει ερωτήσεις βασισμένες στην πληροφοριακή του ανάγκη
- Προσδιορίζει πιθανές πηγές πληροφόρησης
- Αναπτύσσει επιτυχημένες στρατηγικές αναζήτησης
- Έχει πρόσβαση σε πληροφορίες μέσω ηλεκτρονικών τεχνολογιών
- Αξιολογεί την πληροφορία
- Οργανώνει την πληροφορία για πρακτικές εφαρμογές
- Ενσωματώνει τη νέα πληροφορία σε ένα υπάρχων γνωστικό σύστημα
- Χρησιμοποιεί την πληροφορία για κριτική σκέψη και επίλυση προβλημάτων

1.8 Η επιλογή των πηγών και η διαχείριση πνευματικών δικαιωμάτων

Η επιλογή των πληροφοριακών πηγών αποτελούσε και αποτελεί τη βασική υποχρέωση των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών. Από το παρελθόν έως σήμερα η αξιολόγηση των πηγών γίνεται με γνώμονα την ανάπτυξη και τη διαχείριση της συλλογής. Ωστόσο, τα προϊόντα αυτά, είχαν ήδη αξιολογηθεί από τον εσωτερικό κύκλο εφόσον προχώρησαν στην έκδοσή τους. Με την ταχύτατη αύξηση της εκδοτικής δραστηριότητας σε ηλεκτρονικό επίπεδο η αρμοδιότητα αυτή έγινε πολύ δύσκολη. Αφού αφενός ο όγκος του υλικού που βλέπει το φως της δημοσιότητας είναι πολύ μεγάλο, από την άλλη έχει χαθεί ο κύκλος αξιολόγησης της εκδοτικής γραμμής, αφού η διαδικασία δημοσίευσης έχει απλοποιηθεί. Η χρήση πηγών πληροφόρησης σε ψηφιακή μορφή συνεπάγεται και τη διαχείριση ενός πολύ σημαντικού ζητήματος που είναι αυτό των αδειών χρήσης και των πνευματικών δικαιωμάτων. Αυτό κρίνεται αναγκαίο, προκειμένου να αποφευχθούν οι συχνές λογοκλοπές με την ορθή χρήση των παραπομπών. (Tarpeiner & Lyons, 2008 ; Βασιλείου κ.ά, 2012)

1.9 Συλλογή και ψηφιοποίηση αρχειακού υλικού

Ως μέρος του ιδρυτικού σκοπού τους, οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες έχουν παίξει βασικό ρόλο στην παροχή πρόσβασης σε αρχειακό υλικό όλων των τύπων. Συνήθως, αυτή η προσπάθεια έχει ένα συγκριτικά μικρό μέρος των ακαδημαϊκών προγραμμάτων της βιβλιοθήκης, αλλά και πολλαπλά οφέλη. Οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες προσπάθησαν να διευκολύνουν την πρόσβαση σε αρχειακό υλικό μέσα από την ψηφιοποίηση του. Η ψηφιακή μορφή της πληροφορίας προσφέρει πολλές δυνατότητες τόσο σε αποθήκευση και οργάνωση όσο και σε παροχή πρόσβασης. Στον ελληνικό χώρο κατά το χρονικό διάστημα που προηγήθηκε, πραγματοποιήθηκαν πολλές προσπάθειες ψηφιοποίησης που είχαν ως αποτέλεσμα την προβολή υλικού που σε διαφορετική περίπτωση δεν θα χρησιμοποιηθεί (Sulistyo- Basuki, 2004 ; Marulanga, 2013).

1.10 Δημιουργία και συντήρηση αποθετηρίων

Ένας από τους τομείς που έχουν εστιάσει τη προσοχή τους οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, και ιδιαίτερα οι ελληνικές, είναι η δημιουργία και συντήρηση αποθετηρίων. Το αποθετήριο ορίζεται ως ένα ηλεκτρονικό σύστημα, που συγκεντρώνει, διατηρεί και παρέχει πρόσβαση σε υλικό σε ψηφιακή μορφή που παράγεται από μία κοινότητα (Νικολαΐδου, 2009). Αντικειμενικός σκοπός της δημιουργίας ενός αποθετηρίου είναι η παροχή πρόσβασης σε ερευνητικό υλικό που παράγεται από την κοινότητα του ιδρύματος (Cullen & Chawner, 2010 ; Shapiro, 2013). Με αυτόν τον τρόπο δημιουργείται τετραπλό όφελος έχοντας βασικά χαρακτηριστικά:

- Συγκέντρωσης των ερευνητικών προσπαθειών των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας του ιδρύματος
- Δημιουργία πλαισίου υπηρεσιών πληροφόρησης
- Προβολή της δυναμικής του ιδρύματος μέσα από τον όγκο και την ποιότητα του υλικού που αναρτάται.
- Συνεργασία

Ο πολλαπλός ρόλος των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών δε συνιστά ανοχή σε παροχή υπηρεσιών μειωμένης ποιότητας. Σύμφωνα με τους Nagata et al. (2004), η

αξιολόγηση των υπηρεσιών που προσφέρει μία βιβλιοθήκη είναι μία σημαντική παράμετρος που προσδιορίζει τόσο την αξία της όσο και τη βιωσιμότητά της. Τα κριτήρια με τα οποία θα πρέπει να αξιολογηθούν οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες είναι:

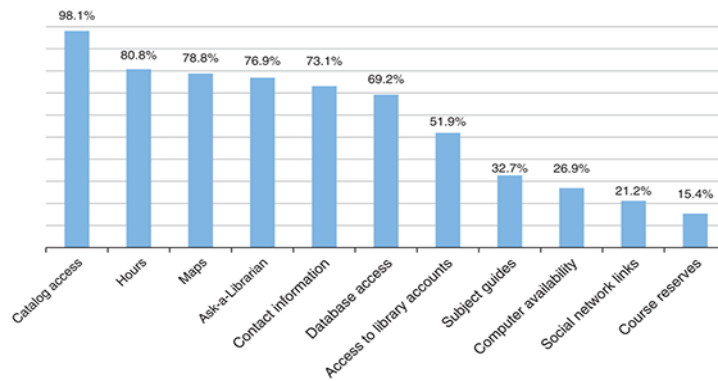
- Η επίδραση της υπηρεσίας (σε προσωπικό επίπεδο)
- Η βιβλιοθήκη ως χώρος
- Η αξιοπιστία
- Η συλλογή και η πρόσβαση
- Η επίδραση της υπηρεσίας (σε οργανωσιακό επίπεδο)

Στο γράφημα που ακολουθεί παρατίθενται οι παράγοντες και τα κριτήρια αξιολόγησης.

Εικόνα 1: Αξιολόγηση υπηρεσιών ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης (Nagata, 2004)

Γενικότερα οι υπηρεσίες των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών θα πρέπει να αξιολογούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα και σίγουρα για να αναπτυχθούν νέες υπηρεσίες θα πρέπει να αξιολογούνται οι ανάγκες των χρηστών στους οποίους απευθύνονται. Παραδείγματος χάριν, ο Bomhold (2014) διενήργησε έρευνα για να κατανοήσει το βαθμό χρησιμότητας κάποιων υπηρεσιών, έτσι όπως τις αντιλαμβάνονται οι χρήστες.

Εικόνα 2: Αξιολόγηση αναγκαιότητα υπηρεσιών σε περιβάλλον κινητών συσκευών (Bomhold, 2014)

Κεφάλαιο 2ο – Οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες στην Ελλάδα: ιστορική αναδρομή

Αν θεωρηθούν ως πρόδρομες μορφές των ελληνικών ακαδημαϊκών ιδρυμάτων οι σχολές που δημιουργήθηκαν κατά την περίοδο του Βυζαντίου, τότε θα παρατηρήσουμε ότι οι σχολές αυτές στερούνται χώρων συλλογής υλικού και ανάγνωσης. Η εκπαίδευση αποτελούσε δείγμα ανώτερης κοινωνικής καταγωγής, γεγονός που συνεχίστηκε και στην περίοδο της τουρκοκρατίας. Εκεί μπορούμε να παρατηρήσουμε τις πρώτες εμφανίσεις βιβλιοθηκών, αλλά δεν μπορούμε να τα χαρακτηρίσουμε και έντονα, αφού οι βιβλιοθήκες που λειτουργούσαν ήταν περιορισμένες και μικρές. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι των βιβλιοθηκών της Ιονίου Ακαδημίας και της Μεγάλης του Γένους Σχολής (Βλάχου- Χαλκιοπούλου, 1996).

Τα ελληνικά ακαδημαϊκά ιδρύματα κάνουν την εμφάνισή τους το 1837, όπου ιδρύεται στην Αθήνα το πρώτο ακαδημαϊκό πανεπιστήμιο και στη συνέχεια το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Από το 1925 ξεκινά μία μακρά πορεία ιδρύσεων με ταυτόχρονη και παράλληλη ανάπτυξη των ιδρυμάτων των βιβλιοθηκών. Κατά τον Whiteman (1988) οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες είναι ο καθρέφτης των ιδρυμάτων τους φέροντας τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά τους. Το μέγεθος και η ποιότητα των συλλογών και των υπηρεσιών τους, είναι αποτέλεσμα των αναγκών των ιδρυμάτων που υπηρετούν και ταυτόχρονα της οικονομικής κατάστασης τους.

Πολλές φορές οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες δεν αποτελούν μία ενιαία μορφή μέσα στο χώρο του πανεπιστημίου, αντιθέτως διαιρούνται σε μικρότερες που χαρακτηρίζονται ως τμηματικές ή ως παραρτήματα. Οι Συνέλλη και Χαρμπίλα (χ.η.) υπογραμμίζουν ότι σύμφωνα με το Νόμο 1268/82 ο σκοπός της δημιουργίας της ενιαίας πανεπιστημιακής βιβλιοθήκης είναι η υποστήριξη της διδασκαλίας και της έρευνας που διεξάγεται στο Α.Ε.Ι. Μια παράμετρος που παραλείπεται, αλλά επισημαίνεται στο προσχέδιο της είναι ότι στους στόχους μιας πανεπιστημιακής βιβλιοθήκης πρέπει να είναι η διάθεση των συλλογών της «σε χρήστες και εκτός της Πανεπιστημιακής κοινότητας, στα πλαίσια μιας πολιτικής επικοινωνίας των Ανωτέρων και Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και με τον εξωτερικό χώρο».

Βασικό πρόβλημα των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών στον ελληνικό χώρο είναι η οικονομική τους δυσχέρεια και προσπάθειά τους να προσφέρουν υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας όχι μόνο σε ένα περιορισμένο σύνολο χρηστών, όπως είναι αυτό των ίδιων των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων στα οποία ανήκουν, αλλά και ολόκληρης της ακαδημαϊκής κοινότητας. Για την αντιμετώπιση των οικονομικών προβλημάτων τους, οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες στράφηκαν σε συνεργασίες που τους έδωσε μία νέα δυναμική. Η δημιουργία της HEAL – Link υπήρξε μία πρότερη απάντηση σε μία σειρά προβλημάτων που αναζητούσαν λύση (Δέρβου κ. ά., 1999).

Κεφάλαιο 3ο – Οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες στην Ελλάδα σήμερα

Οι ελληνικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες σήμερα γνωρίζουν ίσως τη χειρότερη φάση της ιστορικής τους πορείας, αφού σε περίοδο οικονομικής κρίσης επηρεάζονται άμεσα και οι υπηρεσίες που προσφέρονται στο κοινό τους. Μία βασική ένδειξη μειωμένης προσφοράς είναι η μείωση του ωραρίου λειτουργίας (Ipsos MORH, 2009 ; Gwyer, 2010 ; Germano, 2011 ; Romero, 2011), γεγονός που στην ουσία βρίσκεται σε πλήρη αντίφαση με την κατάσταση που έχει διαμορφωθεί η οποία αναζητά την αύξηση της χρήσης (Montgomery & Miller 2011). Παρόλη τη δραστηριοποίησή τους σε ένα δύσκολο περιβάλλον, οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες επιδιώκουν να διατηρήσουν την ποιότητα και το εύρος των υπηρεσιών τους σε υψηλό επίπεδο. Χαρακτηριστική είναι η προσπάθεια να καλυφθούν τα κενά που παρουσιάζονται σε επίπεδο συλλογών μέσα από την αυξημένη λειτουργία του διαδανεισμού. Στην παρούσα φάση τα

κονδύλια που προσφέρονται για την αγορά υλικού είναι περιορισμένα, οπότε μέσα από τη χρήση αυτού του μηχανισμού βρέθηκε μία βιώσιμη λύση. Από την άλλη πλευρά γίνονται προσπάθειες να εφαρμοστούν λύσεις όσον αφορά τη χρήση εξοπλισμού.

Από την άλλη πλευρά η περίοδος ύφεσης ανέκαθεν αποτελούσε περίοδο αναγέννησης και υλοποίησης καινοτόμων προτάσεων (Cox, 2010 ; Murray, 2011), επίλυση ζητημάτων που απασχολούσαν τις υπηρεσίες για χρόνια και διόρθωση λανθασμένων πρακτικών. Για την Παπαδάκη (2012) η ποιότητα των υπηρεσιών των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών πλήττεται από ένα σύνολο παραγόντων που είναι δύσκολο να αντιμετωπιστεί. Συγκεκριμένα αυτοί είναι:

- Έλλειψη προσωπικού
- Μειώσεις ωραρίων
- Διακοπές συνδρομών
- Μη ανανέωση εξοπλισμού

Το περιβάλλον αυτό μπορεί να επηρεάσει τη χρήση τους από ένα κοινό που έχει αυξημένες ανάγκες. Οι Κωσταγιόλας κ.ά. (2011) θεωρεί ότι οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες μπορούν να αντιδράσουν και να βρουν λύση για την κάλυψη των αναγκών τους μέσα από την κάλυψη ορισμένων παραμέτρων. Συγκεκριμένα:

- Την αυτοχρηματοδότηση
- Την καινοτομία
- Την ποιότητα
- Τη συμμετοχή στο κοινωνικό γίγνεσθαι

Κεφάλαιο 4ο – Επιλογή – παρουσίαση ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών

Για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας εστίασαμε στην μελέτη των υπηρεσιών των παρακάτω ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών και συγκεκριμένα στη καταγραφή και σύγκριση των υπηρεσιών των πληροφοριακών τμημάτων των βιβλιοθηκών.

1. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
2. Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
3. Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
4. Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
5. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
6. Ιόνιο Πανεπιστήμιο
7. Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
8. Πανεπιστήμιο Αιγαίου
9. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
10. Πανεπιστήμιο Κρήτης
11. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας Οικονομικών και κοινωνικών επιστημών
12. Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
13. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
14. Πανεπιστήμιο Πατρών
15. Πανεπιστήμιο Πειραιώς
16. Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
17. Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών
18. Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών Πολιτικών Επιστημών
19. Πολυτεχνείο Κρήτης
20. Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο

Πίνακας 1: Βιβλιοθήκες παρούσας έρευνας

Κεφάλαιο 5ο – Βιβλιογραφική επισκόπηση

Μια αρκετά σημαντική έρευνα που αξίζει να αναφερθεί είναι των Γαρουφάλου και Σιάτρη (1997) που πραγματοποιήθηκε στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες της Αγγλίας. Σκοπός της έρευνας ήταν να μελετήσει τους τρόπους με τους οποίους η χρήση του διαδικτύου έχει επηρεάσει τις πληροφοριακές υπηρεσίες, καθώς και τους βιβλιοθηκονόμους των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών. Η παραπάνω έρευνα σχετίζεται άμεσα με την παρούσα, διότι και οι δύο μελέτες εστιάζουν στις ηλεκτρονικές υπηρεσίες των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών. Επιμέρους στόχος της έρευνας ήταν να παρουσιάσει μια συνολική εικόνα της επίδρασης του διαδικτύου στις πληροφοριακές υπηρεσίες των βιβλιοθηκών. Οι Γαρουφάλου και Σιάτρη (1997) πραγματοποίησαν μεθοδολογική τριγωνοποίηση στην έρευνά τους. Η μεθοδολογική τριγωνοποίηση, σύμφωνα με το Robson (2007), είναι η αξιοποίηση του συνδυασμού, τόσο των ποσοτικών όσο και των ποιοτικών προσεγγίσεων. Αναλυτικότερα, πραγματοποιήθηκε ανασκόπηση βιβλιογραφίας, εξέταση της καταλληλότητας των πηγών του διαδικτύου, πραγματοποίηση συνεντεύξεων και διανομή ερωτηματολογίων. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν συγκεκριμένες βιβλιοθήκες και βιβλιοθηκονόμοι των βρετανικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών. Συμμετείχε το 80% των βιβλιοθηκών και το 60% των βιβλιοθηκονόμων της Μ. Βρετανίας. Στα αποτελέσματα της έρευνας αναφέρεται πως οι βιβλιοθηκονόμοι τείνουν να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο ως πληροφοριακό εργαλείο. Αναλυτικότερα, το χρησιμοποιούν για την ανεύρεση πληροφοριών που σχετίζονται με διευθύνσεις και σελίδες διάφορων οργανισμών, καθώς και με τον εντοπισμό υλικού και βιβλιογραφικών στοιχείων μέσω των OPACS (Online Public Access Catalogues). Πιο συγκεκριμένα η έρευνα των Γαρουφάλου και Σιάτρη (1997) έδειξε ότι υπάρχει δυνατότητα στο μέλλον το διαδίκτυο να αποτελέσει σημαντικό πληροφοριακό εργαλείο για τους ακαδημαϊκούς βιβλιοθηκονόμους.

Μια ακόμη έρευνα των Σκρέτα, Γεωργακοπούλου και Καραγιάννη (2008) μελετά την ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών. Σκοπός της έρευνας ήταν να αναδείξει το βαθμό ποιότητάς τους, καθώς και το ποσοστό ικανοποίησης των αναγκών των χρηστών καταγράφοντας τα δυνατά και αδύναμα σημεία τους. Η παραπάνω έρευνα σχετίζεται άμεσα με την παρούσα διότι και οι δύο έρευνες εστιάζουν στις ελλείψεις αλλά και στις παροχές που υπάρχουν στο πλαίσιο

λειτουργίας των ηλεκτρονικών υπηρεσιών. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν μέσω ερωτηματολογίου, το οποίο αποτελεί μέρος της ποσοτικής μεθοδολογίας. Συγκεκριμένα, η συλλογή δεδομένων πραγματοποιήθηκε σε τυχαίο στρωματοποιημένο δείγμα. Αναλυτικότερα, το δείγμα ορίστηκε στα εκατό ερωτηματολόγια, ενώ δεν υπήρξε περιορισμός ως προς το φύλο ή την ηλικία των φοιτητών. Πιο αναλυτικά, το δείγμα αποτέλεσαν εβδομήντα πέντε προπτυχιακοί φοιτητές της Φιλοσοφικής Σχολής και εικοσιπέντε μεταπτυχιακοί του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσίασαν πως η πλειοψηφία των χρηστών (88%) ζητά βοήθεια από το προσωπικό της βιβλιοθήκης, σε αντίθεση με το 12% που αυτοεξυπηρετούνται. Συνεπώς, εύκολα διεξάγεται το συμπέρασμα πως οι χρήστες σπάνια χρησιμοποιούν το διαδίκτυο και προτιμούν περισσότερο το προσωπικό. Τέλος, παρατηρήθηκε ότι ένα υψηλό ποσοστό (84%) δε χρησιμοποιεί την υπηρεσία διαδανεισμού.

Με τα παραπάνω σχετίζεται και η επόμενη έρευνα των Τζέλλου και Ρούσσου (2008). Σκοπός της έρευνας ήταν να αναδείξει τον βαθμό ποιότητας των υπηρεσιών που προσφέρονται καθώς και το ποσοστό ικανοποίησης των χρηστών. Επιπλέον, καταγράφηκαν τα δυνατά και αδύνατα σημεία που παρατηρήθηκαν και τέλος υπογραμμίστηκαν τα τυχόν εμπόδια και προβλήματα που αντιμετώπισαν. Ουσιαστικά, στόχοι της έρευνας ήταν να αξιολογηθούν οι υπηρεσίες από τους χρήστες με σκοπό τον εντοπισμό πιθανών προβλημάτων. Η παραπάνω έρευνα σχετίζεται άμεσα με την παρούσα, διότι και οι δύο μελέτες ασχολούνται με την παροχή υπηρεσιών των βιβλιοθηκών. Το ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε στην έρευνα ήταν το ερωτηματολόγιο, λόγω της αμεσότητας και της ευκολίας στη συμπλήρωσή του, καθώς και την παροχή ακρίβειας στα αποτελέσματα που προκύπτουν. Δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν τετρακόσιοι φοιτητές, εκατό από κάθε έτος, καθώς και ένα μικρό τυχαίο δείγμα επισκεπτών της βιβλιοθήκης. Από τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζεται μειωμένη χρήση των ηλεκτρονικών υπηρεσιών από τους φοιτητές. Παραδείγματος χάριν, το 93,07% δεν κάνει ποτέ ηλεκτρονική κράτηση, σε αντίθεση με το 0,74% που την προτιμά. Ακόμη, το 69% αναφέρει πως ποτέ δεν κάνει χρήση των υπηρεσιών μέσω διαδικτύου, ωστόσο μόλις το 2,4% απάντησε “πάντα”. Επιπλέον, οι μισοί περίπου από τους συμμετέχοντες (53,96%) δήλωσαν πως δεν χρησιμοποιούν ποτέ τον κατάλογο OPAC, ενώ μόνο το 0,99% ανέφερε πως το χρησιμοποιεί “πάντα”.

Σχετική με τη παραπάνω έρευνα είναι και η μελέτη της Γιαννοπούλου (2012) που έχει ως θέμα την αξιολόγηση των παρεχόμενων υπηρεσιών των βιβλιοθηκών. Σκοπός της εργασίας ήταν η αξιολόγηση των παρεχόμενων υπηρεσιών, καθώς και η μελέτη του βαθμού ικανοποίησης των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών όλων των ελληνικών Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΑΕΙ). Η παραπάνω μελέτη σχετίζεται άμεσα με την παρούσα, διότι η πρώτη μελετά το ποσοστό ικανοποίησης των χρηστών από τις υπηρεσίες, ενώ η δεύτερη ασχολείται γενικότερα με την παροχή αυτών των υπηρεσιών. Επιμέρους στόχος της εργασίας αποτελεί η έρευνα σχετικά με τη γνώση και τη χρήση των ηλεκτρονικών υπηρεσιών των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, καθώς και τον τρόπο που τις αξιολογούν οι χρήστες. Η μέθοδος της έρευνας που ακολουθήθηκε ήταν ποσοτική και πιο συγκεκριμένα η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω ερωτηματολογίου. Το δείγμα αποτελούνταν από εννιακόσιους πενήντα εγγεγραμμένους χρήστες εικοσιένα ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών. Από τα αποτελέσματα της έρευνας προκύπτει πως οι περισσότεροι χρήστες γνωρίζουν την ιστοσελίδα της εκάστοτε βιβλιοθήκης και τη χρησιμοποιούν αρκετά. Συνοψίζοντας, στο παραπάνω τμήμα της βιβλιογραφικής ανασκόπησης παρουσιάστηκαν έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί και έχουν ως θέμα τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες που παρέχουν οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες. Οι έρευνες συμφωνούν πως οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες δεν χρησιμοποιούνται σε μεγάλο βαθμό από τους χρήστες, είτε γιατί δε γνωρίζουν την ύπαρξη τους, είτε γιατί δε γνωρίζουν το τρόπο χρήση τους. Ένα από τα κενά της βιβλιογραφίας έρχεται να συμπληρώσει η παρούσα έρευνα, προσπαθώντας εξειδικευμένα να διερευνήσει εκτενώς το θέμα γύρω από τις παροχές ηλεκτρονικών υπηρεσιών των βιβλιοθηκών. Συνεπώς, σχετιζόμενη άμεσα με τις παραπάνω έρευνες προσθέτει μία νέα μελέτη που αφορά αποκλειστικά στην παρουσίαση των ηλεκτρονικών υπηρεσιών.

Κεφάλαιο 6ο – Οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες

6.1 Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών

Απο τη μελέτη των υπηρεσιών πληροφοριακού τμήματος της βιβλιοθήκης της Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ) παρουσιάζονται τα εξής:

- Σύνολο καταλόγων
- Υπηρεσία Ζέφυρος
- Βάσεις δεδομένων (Heal-Link, ΩΡΙΩΝ)
- Ψηφιακές υπηρεσίες
- Εκπαιδευτικά σεμινάρια
- Αναζήτηση σε ηλεκτρονικές πηγές
- Κατάλογος (Web Opac)
- Υποβολή αιτημάτων

Πιο συγκεκριμένα:

- βάση δεδομένων: Πρόγραμμα Πληροφοριακού Γραμματισμού "ΩΡΙΩΝ", που αναπτύχθηκε από το Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης (ΑΤΕΙΘ)
- Εκπαιδευτικά Σεμινάρια: αναγράφονται ηλεκτρονικά τα εκπαιδευτικά σεμινάρια, που μπορούν να μετέχουν οι χρήστες. Έτσι, οι χρήστες μπορούν να βρουν άμεσα οποιαδήποτε πληροφορία που αφορά στα εκάστοτε σεμινάρια, προκειμένου να επιμορφωθούν.

Η βιβλιοθήκη της ΑΣΚΤ παρέχει ένα σύνολο καταλόγων στους οποίους μπορεί να ανατρέξει ο εκάστοτε χρήστης για την πληροφόρησή τους. Συγκριμένα παρέχονται:

- Κατάλογος περιοδικών: ο χρήστης μπορεί να αναζητήσει τίτλους περιοδικών (έντυπα, μικροφίλμ, και cd-rom)
- Κατάλογος οπτικοακουστικού υλικού: ο χρήστης μπορεί να αναζητήσει όλο το οπτικοακουστικό υλικό (VHS, DVD-VIDEO, CD-ROM, DVD-ROM, AUDIO CD)
- Κατάλογος αποδελτιωμένων άρθρων: ο χρήστης μπορεί να αναζητήσει άρθρα από τα ελληνικά περιοδικά τέχνης Ζυγός, Εικαστικά, Νέες Μορφές, Πινακοθήκη, Η τέχνη

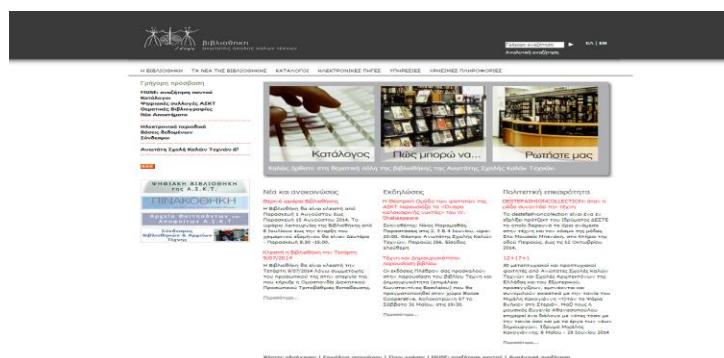
- Κατάλογος ψηφιοποιημένων χαρακτηρισμών: ο χρήστης μπορεί να αναζητήσει αντίγραφα χαρακτηρισμών έργων σε ψηφιακή μορφή.

Η βιβλιοθήκη παρέχει επίσης μηχανισμό μέσω του οποίου μπορεί να πραγματοποιηθεί αναζήτηση στους καταλόγους των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών ολόκληρης της χώρας μέσω της υπηρεσία του Ζέφειρου. Όσον αφορά στη συλλογή, η βιβλιοθήκη περιλαμβάνει:

- 12.000 τίτλους περιοδικών σε ηλεκτρονική μορφή από τις βάσεις της Healink (Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών)
- Συλλογή οπτικοακουστικού υλικού από 3.640 τίτλους (1.860 video και 1.780 CD-ROM, DVD και μουσικά CD)
- 600 έργα
- Ψηφιακή συλλογή που περιλαμβάνει 19 βιβλία και 12 περιοδικά

Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί ότι η βιβλιοθήκη της ΑΣΚΤ κινείται και προς την εκδοτική κατεύθυνση, αφού έχει κάνει ήδη τέσσερις δημοσιεύσεις. Σε επίπεδο ψηφιακών υπηρεσιών η βιβλιοθήκη της ΑΣΚΤ έχει δημιουργήσει:

- Την πινακοθήκη: ψηφιακή συλλογή που περιλαμβάνει περισσότερα από 8.000 έργα κάθε τύπου, από το 1856 έως το 2006.
- Την ψηφιακή βιβλιοθήκη της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών, όπου περιλαμβάνει βιβλία, περιοδικά, χαρακτηριστικά και αφίσες.

Εικόνα 3: Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών

6.2 Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Από τη μελέτη των υπηρεσιών πληροφοριακού τμήματος της βιβλιοθήκης του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ) παρουσιάζονται τα εξής:

- Υπηρεσία εκπαίδευσης (εκπαιδευτικά σεμινάρια)
- Ηλεκτρονικά μαθήματα (moodle)
- Υπηρεσία υποβολής διδακτορικών διατριβών και μεταπτυχιακών εργασιών
- Ιδρυματικό Καταθετήριο Επιστημονικών Εργασιών (IKEE)
- Διαχείριση βιβλιογραφικών αναφορών
- Βάση δεδομένων (Heal-Link)

Νέος δικτυακός τόπος “Summon” (άμεση εύρεση βιβλίων, ηλεκτρονικών βιβλίων, άρθρων περιοδικών)

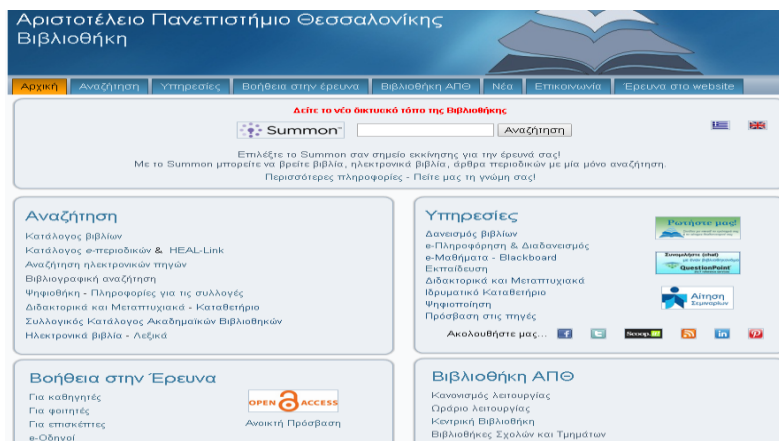
- Ψηφιοθήκη- Πληροφορίες για τις συλλογές
- Κατάλογος (Web Opac)
- Υποβολή αιτημάτων

Πιο συγκεκριμένα:

- Ιδρυματικό Καταθετήριο Επιστημονικών Εργασιών (IKEE) όπου συγκεντρώνονται οι ερευνητικές εργασίες του διδακτικού προσωπικού του ΑΠΘ.
- Υπηρεσία εκπαίδευσης. Μέσω της οποίας προσφέρεται η δυνατότητα παρακολούθησης σεμιναρίων σε ομάδες χρηστών, καθώς μπορούν να οργανωθούν συναντήσεις για την ενίσχυση της προσπάθειας συγκεκριμένων ερευνητών. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα είναι δωρεάν προσφέροντας τη δυνατότητα σε όλη την κοινότητα να ενημερωθεί
- Ηλεκτρονικά μαθήματα. Μέσα από τη χρήση του λογισμικού blackboard έχει οργανωθεί μία σειρά ηλεκτρονικών μαθημάτων που προσφέρεται από τους διδάσκοντες του ιδρύματος

- Υπηρεσία υποβολής διδακτορικών διατριβών και μεταπτυχιακών εργασιών. Η υπηρεσία της βιβλιοθήκης του ΑΠΘ συγκεντρώνει την δραστηριότητα των συγγραφικών προσπαθειών
- Summon: πρόκειται για ένα καινοτόμο δικτυακό τόπο, όπου ο χρήστης έχει τη δυνατότητα με μία μόνο αναζήτηση να βρει βιβλία, ηλεκτρονικά βιβλία και άρθρα περιοδικών

Από τα παραπάνω είναι προφανές ότι η βιβλιοθήκη του ΑΠΘ μπορεί να χαρακτηριστεί ως μία από τις πιο σημαντικές και δραστήριες βιβλιοθήκες στον ελληνικό χώρο. Άλλωστε, είναι υποχρεωμένη να παρέχει πλούσιες και ποιοτικές υπηρεσίες, εφόσον το σύνολο της κοινότητας που καλείται να εξυπηρετήσει είναι μεγάλο.

Εικόνα 4: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

6.3 Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Απο τη μελέτη των υπηρεσιών πληροφοριακού τμήματος της βιβλιοθήκης του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΓΠΑ) παρουσιάζονται τα εξής:

- Εκπαίδευση χρηστών (εκπαιδευτικά σεμινάρια)
- Πληροφόρηση και κατεύθυνση χρηστών
- Μηχανή αναζήτησης ελληνικών ψηφιακών βιβλιοθηκών (openarchives.gr)
- Συλλογικός κατάλογος
- Κατάλογος ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών ZePHYR

- Βάσεις δεδομένων (Heal-Link, DOAJ: directory of open access journals)
- Κατάλογος (Web Opac)
- Υποβολή αιτημάτων
- Υποστήριξη Ατόμων Με Ειδικές Ανάγκες (A.M.E.A.): η βιβλιοθήκη του ΓΠΑ έχει μεριμνήσει να ενισχύσει το έργο των φοιτητών που αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας

Εικόνα 5: Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Η βιβλιοθήκη του ΓΠΑ φαίνεται να καλύπτει τις βασικές ανάγκες των χρηστών της ακαδημαϊκής κοινότητας στην οποία απευθύνεται χωρίς να προσφέρει υπερβολικές ή εξεζητημένες υπηρεσίες που ίσως άλλες βιβλιοθήκες μπορούν να προσφέρουν.

6.4 Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Απο τη μελέτη των υπηρεσιών πληροφοριακού τμήματος της βιβλιοθήκης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης παρουσιάζονται τα εξής:

- Κατάλογος (Web Opac)
- Ενημέρωση και εκπαίδευση χρηστών (εκπαιδευτικά σεμινάρια)
- Συλλογικός κατάλογος ελληνικών ακαδημαϊκών ιδρυμάτων
- Δικτυακές πύλες (Agogi, Themis, Science, Iasis, Dimitra)
- Υποβολή αιτημάτων
- Ηλεκτρονικά μαθήματα (e-class)

Το σύνολο των υπηρεσιών της βιβλιοθήκης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου κινείται στο ίδιο επίπεδο των υπηρεσιών της βιβλιοθήκη του ΓΠΑ. Ο φοιτητής δεν χρειάζεται να επισκεφτεί τους χώρους της βιβλιοθήκης για να καταθέσει την αίτησή του, αλλά έχει τη δυνατότητα να πραγματοποιήσει μία αίτηση ηλεκτρονικά. Ταυτόχρονα οι χρήστες μπορούν να ενημερωθούν άμεσα για τις νέες προσθήκες του υλικού στη συλλογή της βιβλιοθήκης.

Εικόνα 6: Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Σύμφωνα με μία πρώτη αξιολόγηση η βιβλιοθήκη του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης προσφέρει έναν βασικό κορμό υπηρεσιών, τον οποίο ακολουθούν όλες οι τμηματικές βιβλιοθήκες του Πανεπιστημίου.

6.5 Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Απο τη μελέτη των υπηρεσιών πληροφοριακού τμήματος της βιβλιοθήκης του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ) παρουσιάζονται τα εξής:

- Οδηγίες για τους χρήστες μέσω youtube και facebook
- Υπηρεσία AMEA
- Θεματικές πύλες/portals (θεματική πύλη Ελληνορωμαϊκής Αρχαιότητας ΕΥΡΥΠΥΛΗ, θεματική πύλη Κοινωνικών Επιστημών)

- Κατάλογος (Web Opac)
- Βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων
- Ψηφιακές συλλογές
- Υποβολή αιτημάτων

Η πρωτοτυπία της συγκεκριμένης ιστοσελίδας έγκυται στο γεγονός ότι υπάρχουν συνοπτικοί ορισμοί των παρεχόμενων υπηρεσιών, κάτι που διευκολύνει αρκετά την περιήγηση του χρήστη. Ο επισκέπτης της κεντρικής ιστοσελίδας, αφενός δεν μπορεί να κατανοήσει με ευκολία το σύνολο των υπηρεσιών των τμηματικών βιβλιοθηκών, αφετέρου έρχεται αντιμέτωπος με την πραγματικότητα που αντιμετωπίζει το ίδρυμα. Συγκεκριμένα αναφέρεται πως:

«Οι βιβλιοθήκες του ΕΚΠΑ εξαιτίας της διαθεσιμότητας του 50% του προσωπικού τους αντιμετωπίζουν σοβαρότατα προβλήματα και υπολειτουργούν. Καλό θα είναι να επικοινωνείτε από πριν με τη βιβλιοθήκη που επιθυμείτε να επισκεφθείτε προκειμένου να αποφύγετε ενδεχόμενη ταλαιπωρία.»

Η συγκεκριμένη βιβλιοθήκη βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο υπηρεσιών με τις προηγούμενες. Αξίζει να σημειωθεί πως το μέρος των οδηγιών που απευθύνεται προς τους χρήστες υλοποιείται μέσω της χρήσης του YouTube. Μέσω των παραπάνω αποδεικνύεται πως οι βιβλιοθηκονόμοι της συγκεκριμένης βιβλιοθήκης πραγματοποιούν πλήρη χρήση των δυνατοτήτων που προσφέρει το διαδίκτυο.

Το χαρακτηριστικό στοιχείο της παραπάνω βιβλιοθήκης είναι η δημιουργία ειδικού τμήματος που αφιερώνεται στις ανάγκες των φοιτητών ΑΜΕΑ. Το συγκεκριμένο τμήμα ειδικεύεται στην:

- Πρόσβαση στη διαπροσωπική επικοινωνία με τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας
- Πρόσβαση σε πανεπιστημιακές κτιριακές εγκαταστάσεις
- Πρόσβαση σε εκπαιδευτικό υλικό (έντυπο και ηλεκτρονικό)
- Πρόσβαση στον πίνακα και τις προβολές της αίθουσας διδασκαλίας
- Πρόσβαση στη συγγραφή σημειώσεων, εργασιών και στις γραπτές εξετάσεις
- Πρόσβαση σε πληροφορίες, το περιεχόμενο του διαδικτύου και τις εφαρμογές πληροφορικής

Παράλληλα η βιβλιοθήκη του Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ) έχει δημιουργήσει δύο θεματικές πύλες για τη συγκέντρωση πληροφοριακών πηγών σε συγκεκριμένες ενότητες. Αυτές είναι:

- Θεματική Πύλη Ελληνορωμαϊκής Αρχαιότητας (ΕΥΡΥΠΥΛΗ)
- Θεματική Πύλη Κοινωνικών Επιστημών

Εικόνα 7: Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

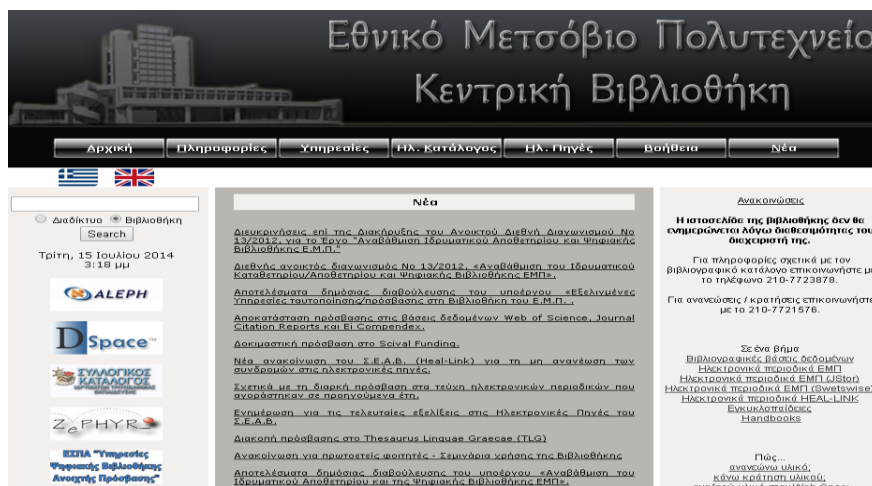
6.6 Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο

Από τη μελέτη των υπηρεσιών πληροφοριακού τμήματος της βιβλιοθήκης του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου (ΕΜΠ) παρουσιάζονται τα εξής:

- Συλλογικός κατάλογος ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης
- Ψηφιακή βιβλιοθήκη ZePHYR
- Βάση δεδομένων (Heal-Link)
- Βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων
- Κατάλογος (Web Opac)
- Υποβολή αιτημάτων

Η βιβλιοθήκη του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου (ΕΜΠ) ανέκαθεν αποτελούσε μία από τις πιο δραστήριες βιβλιοθήκες στο χώρο των ελληνικών πανεπιστημίων. Η ιστοσελίδα του φορέα είναι αρκετά οργανωμένη, γεγονός που την καθιστά εύκολη στην ανάγνωση και στην κατανόηση των υπηρεσιών που προσφέρει.

Πέρα από τις βασικές υπηρεσίες που προσφέρει η βιβλιοθήκη, ταυτόχρονα προσπαθεί να ενισχύσει την προσπάθεια των φοιτητών να συγκεντρώσουν την απαραίτητη βιβλιογραφία για την ολοκλήρωση των εργασιών τους. Η υπηρεσία βιβλιογραφικής υποστήριξης στοχεύει στο να συγκεντρώσει σε ένα σημείο, τόσο ηλεκτρονικά όσο και σε χώρο της βιβλιοθήκης, όλη την απαραίτητη βιβλιογραφία που μπορεί να θεωρηθεί ως βοηθητική από τη διδακτική κοινότητα. Η ενημέρωση αυτής της συλλογής θα πραγματοποιείται ανά εξάμηνο.

Εικόνα 8: Βιβλιοθήκη Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου

Από τα παραπάνω εύκολα διεξάγεται το συμπέρασμα πως η βιβλιοθήκη προσπαθεί να αποφορτίσει την καθημερινότητα των βιβλιοθηκονόμων μέσω της ανανέωση του υλικού, γεγονός που τους παρέχει τη δυνατότητα να ασχοληθούν με την ολοκλήρωση και την ανάπτυξη άλλων υπηρεσιών.

6.7 Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Από τη μελέτη των υπηρεσιών πληροφοριακού τμήματος της βιβλιοθήκης του Ιονίου Πανεπιστημίου παρουσιάζονται τα εξής:

- Μηχανή αναζήτησης MUSE
- Θεματικές πύλες
- Κατάλογος (Web Opac)

- Υποβολή αιτημάτων

Η βιβλιοθήκη του Ιονίου Πανεπιστημίου παρουσιάζει μία ιδιαιτερότητα σε σχέση με τις υπόλοιπες βιβλιοθήκες που μελετώνται στη παρούσα έρευνα. Καταρχάς πρέπει να σημειωθεί ότι εξυπηρετεί τους φοιτητές του Τμήματος Αρχαιονομίας Βιβλιοθηκονομίας γεγονός που σηματοδοτεί την ανάγκη για ποιοτικές υπηρεσίες, εφόσον αυτή αποτελεί παράδειγμα για μελλοντικούς εργαζομένους των βιβλιοθηκών. Οι εργαζόμενοι της βιβλιοθήκης του Ιονίου Πανεπιστημίου έχουν εργαστεί συστηματικά για τη συλλογή πληροφοριακών πηγών που έχουν εντάξει σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες. Χαρακτηριστικά, παρατίθενται οι θεματικές ενότητες καθώς και η κατηγοριοποίηση που είναι βασισμένη στη δεκαδική ταξινόμηση Dewey:

- Γενικά Έργα (000)
- Φιλοσοφία, Ψυχολογία, Παραφυσικά Φαινόμενα (100)
- Θρησκεία (200)
- Κοινωνικές Επιστήμες (300)
- Γλώσσα (400)
- Φυσικές Επιστήμες και Μαθηματικά (500)
- Τεχνολογία (εφαρμοσμένες επιστήμες) (600)
- Τέχνες (700)
- Λογοτεχνία και Ρητορική (800)
- Γεωγραφία, Ιστορία και Βοηθητικές Επιστήμες (900)

Εικόνα 9: Βιβλιοθήκη Ιονίου

Η βιβλιοθήκη του Ιονίου Πανεπιστημίου θα μπορούσε να αποτελέσει παράδειγμα για τους φοιτητές και τους εργαζόμενους σε άλλες βιβλιοθήκες. εντούτοις οι υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας των οποίων η ύπαρξη θα θεωρούνταν δεδομένη, δεν υφίστανται. Στην ουσία η βιβλιοθήκη του Ιονίου Πανεπιστημίου κινείται περισσότερο προς τη συνάθροιση πηγών και λιγότερο προς την ανάπτυξη υπηρεσιών. Ακόμα και ο δικτυακός τύπος της βιβλιοθήκης δεν μπορεί να χαρακτηριστεί και ως ιδιαίτερα εύχρηστος γεγονός που είναι ιδιαίτερα απογοητευτικό.

6.8 Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Από τη μελέτη των υπηρεσιών πληροφοριακού τμήματος της βιβλιοθήκης του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών παρουσιάζονται τα εξής:

- Κατάλογος (Web Opac)
- Βάσεις δεδομένων (Heal-Link, Business Source Comp, Ebsco-AtoZ, J-stor, Scopus, OECD iLibrary, Academic Research, Econlit-Full Text)
- Εκπαιδευτικά σεμινάρια
- Ψηφιακές συλλογές
- Υποβολή αιτημάτων

Το Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΟΠΑ) διαθέτει μία βιβλιοθήκη με ιδιαίτερα οργανωμένη ιστοσελίδα. Οι πόροι που διαθέτει προς το κοινό είναι οργανωμένοι κατά κατηγορίες και ταυτόχρονα σε ειδικό χώρο παρατίθεται το υλικό που απευθύνεται στην ενημέρωση του κοινού.

Εικόνα 10: Βιβλιοθήκη Οικονομικού Πανεπιστημίου

Επιπρόσθετα, συχνά οργανώνονται εκπαιδευτικά σεμινάρια για να καταστεί η βιβλιοθήκη και η λειτουργία της γνωστή στο κοινό. Επίσης διατίθενται στο κοινό τα στατιστικά στοιχεία χρήσης των ηλεκτρονικών πηγών.

6.9 Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Από τη μελέτη των υπηρεσιών πληροφοριακού τμήματος της βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Αιγαίου (ΠΑ) παρουσιάζονται τα εξής:

- Κατάλογος (Web Opac)
- Βάσεις δεδομένων
- Υπηρεσία ΠΛΑΤΩΝ
- Γκριζα βιβλιογραφία
- Ψηφιακή χαρτοθήκη
- Συλλογή συνδέσμων
- Υποβολή αιτημάτων

Η βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Αιγαίου (ΠΑ) με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανέπτυξε ένα ιδιαίτερα ελκυστικό σύνολο υπηρεσιών. Από το σύνολο των υπηρεσιών μπορούμε να ξεχωρίσουμε τρεις από αυτές οι οποίες είναι:

- **Υπηρεσία Πλάτων:** Η ηλεκτρονική αυτή υπηρεσία διατίθεται στην ακαδημαϊκή κοινότητα του Πανεπιστημίου Αιγαίου, επιτρέποντας την διεξαγωγή μαθημάτων κατάλληλα προσαρμοσμένων στα προγράμματα σπουδών των Τμημάτων, των Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων και των Διατμηματικών Προγραμμάτων Σπουδών με τη χρήση της ηλεκτρονικής πλατφόρμας Blackboard Learning System.
- **Η Γκρίζα βιβλιογραφία:** Αποτελεί μια ιδιαίτερη μορφή μη δημοσιευμένου συνήθως υλικού και η γνώση της είναι πολύ σημαντική για να ολοκληρώσει την ακαδημαϊκή και ερευνητική κοινότητα (Κουλούρης & Καπιδάκης, 2013). Στόχος της υπηρεσίας, είναι η δημιουργία μιας βάσης σε ψηφιακή μορφή των τεκμηρίων της γκρίζας βιβλιογραφίας, που προέρχονται από τα Τμήματα του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Ως τεκμήρια της γκρίζας βιβλιογραφίας ορίζονται οι:
 - πτυχιακές - διπλωματικές εργασίες
 - μεταπτυχιακές διατριβές
 - διδακτορικές διατριβές
 - τεχνικές αναφορές
- **Ψηφιακή Χαρτοθήκη:** Αποτελεί μία προσπάθεια του Πανεπιστημίου να δημιουργήσει μία βάση με χάρτες. Ενσωματώθηκε στη βιβλιοθήκη του Αιγαίου Πανεπιστημίου με σκοπό να παρέχει στο συνδεδεμένο χρήστη φιλική και εύχρηστη διεπαφή και ένα σύνολο εξατομικευμένων υπηρεσιών με βάση το βαθμό πρόσβασης, τα χαρακτηριστικά και την ιδιότητα του
- **Συλλογή συνδέσμων:** Η συλλογή συνδέσμων αποτελεί ένα είδος θεματικής πύλης που συγκεντρώνει πηγές πάνω σε τομείς όπως:
 - Ελληνικές Βιβλιοθήκες
 - Βιβλιοθήκες στο διεθνή χώρο
 - Κατάλογοι και Βάσεις Δεδομένων στο Διαδίκτυο
 - Εκδοτικοί Οίκοι και Βιβλιοπωλεία on-line
 - Πνευματικά Δικαιώματα
 - Ανακοινώσεις για Συνέδρια, Ημερίδες, Συναντήσεις
 - Χρήσιμα Βιβλιοθηκονομικά Εργαλεία
 - Στατιστικές Πηγές

- Λεξικά και Εγκυκλοπαίδειες
- Χάρτες και Άτλαντες
- Μετατροπείς και Εργαλεία Υπολογισμών
- Κατάλογοι και Ευρετήρια Τηλεφώνων, e-mail
- Νέες Ιστοσελίδες στο Διαδίκτυο

Εικόνα 11: Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Αιγαίου

6.10 Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Απο τη μελέτη των υπηρεσιών πληροφοριακού τμήματος της βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων παρουσιάζονται τα εξής:

- Ιδρυματικό Αποθετήριο ΟΛΥΜΠΙΑΣ
- Κατάλογος (Web Opac)
- Εικονικός Συλλογικός Κατάλογος Των Ελληνικών Βιβλιοθηκών (Zephyros)
- Συλλογικός κατάλογος ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών
- Υποβολή αιτημάτων
- Κατάλογος ηλεκτρονικών περιοδικώνΣύνδεσμος ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών (Heal-Link)

Θα πρέπει να αναφερθεί ότι η ακαδημαϊκή κοινότητα έχει την ευκαιρία να ενημερωθεί για το impact factor των περιοδικών που έχει στην κατοχή της η βιβλιοθήκη. Μέσα από την αναγνώριση του impact factor ενός περιοδικού μπορεί ο

κάθε ερευνητής να γνωρίσει τον τρόπο έκδοσης ενός άρθρου προκειμένου να έχει καλύτερη απήχηση. Ουσιαστικά, μέσα από τη συγκεκριμένη υπηρεσία η βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων έχει ως σκοπό τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των ερευνητικών προσπαθειών της κοινότητας στην οποία ανήκει.

Σε αυτό το σημείο, αξίζει να αναφερθεί ότι το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων έχει αναπτύξει πρόσφατα το Ιδρυματικό του Αποθετήριο με την ονομασία «ΟΛΥΜΠΙΑΣ». Με τη λειτουργία του Ιδρυματικού Αποθετηρίου παρέχεται στους χρήστες η παραγωγική βάση μέσω της οποίας πραγματοποιείται ελεύθερη πρόσβαση στο περιεχόμενο του «ΟΛΥΜΠΙΑΣ». Οι χρήστες με την λειτουργία του Ιδρυματικού Αποθετηρίου σε παραγωγική βάση θα μπορούν να έχουν ελεύθερη πρόσβαση στο περιεχόμενο του «ΟΛΥΜΠΙΑΣ» το οποίο θα είναι δομημένο σύμφωνα με το μοντέλο των κοινοτήτων (communities) και των συλλογών (collections) που υποστηρίζει το διαδικτυακό εργαλείο διαχείρισης αποθετηρίων DSpace.

Εικόνα 12: Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

6.11 Πανεπιστήμιο Κρήτης

Από τη μελέτη των υπηρεσιών πληροφοριακού τμήματος της βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Κρήτης παρουσιάζονται τα εξής:

- Ιδρυματικό αποθετήριο E-Locus
- Συλλογή Ανέμη
- Υποβολή αιτημάτων

- Κατάλογος (Web Opac)
- Βάσεις δεδομένων
- Υπηρεσία AMEA
- Εκπαίδευση χρηστών (εκπαιδευτικά σεμινάρια)
- Συλλογικός κατάλογος ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών
- Σύνδεσμος ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών (Heal-Link)
- Συνδυαστική αναζήτηση βιβλιογραφίας (Livesearch)

Η βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κρήτης έχει αναπτύξει ένα πρωτοποριακό ιστό όπου έχει συγκεντρωθεί η προτεινόμενη βιβλιογραφία. Ο εκάστοτε χρήστης της υπηρεσίας έχει τη δυνατότητα να αναζητήσει τα τεκμήρια που προτείνονται από το ακαδημαϊκό κοινό του πανεπιστημίου και ταυτόχρονα να τα αποθηκεύει σε έναν ατομικό χώρο. Ουσιαστικά αποθηκεύονται οι εγγραφές των τεκμηρίων και το περιεχόμενό τους. Μέσω της υπηρεσίας ο χρήστης μπορεί να περιορίσει την αναζήτησή του μόνο σε ένα μέρος των τεκμηρίων της βιβλιοθήκης και όχι στο σύνολό της.

Από τα πιο σημαντικά αποθετήρια επίσης είναι το E-Locus καθώς και η συλλογή Ανέμη που είναι η Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Νεοελληνικών Σπουδών. Η βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κρήτης με τη συγχρηματοδότηση πολλών ευρωπαϊκών προγραμμάτων και συνεργασιών κατόρθωσε να δημιουργήσει τις υποδομές έρευνας.

Τα Προγράμματα και οι συνεργασίες που οδήγησαν στην επιτυχημένη δημιουργία υποδομών είναι:

- Ψηφιακή Σύγκλιση
- ΚτΠ (2008) Ανταίος
- Γ' ΚΠΣ - Οίστρος
- Γ' ΚΠΣ - Οριζόντια Δράση
- Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Νεοελληνικών Σπουδών
- HEAL-Link

Εικόνα 13: Βιβλιογραφία μαθημάτων

Εικόνα 14: Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Κρήτης

6.12 Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Από τη μελέτη των υπηρεσιών πληροφοριακού τμήματος της βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας παρουσιάζονται τα εξής:

- Κλειστή συλλογή “Reserve”
- Εκπαιδευτικά σεμινάρια
- Κατάλογος (Web Opac)
- Ιδρυματικό αποθετήριο “ΨΗΦΙΔΑ”
- Υποβολή αιτημάτων
- Βάσεις δεδομένων
- Σύνδεσμος ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών (Heal-Link)

Η βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας μπορεί να χαρακτηριστεί ως η πλέον εξατομικευμένη βιβλιοθήκη στον ελληνικό χώρο. Οι υπεύθυνοι της βιβλιοθήκη για να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες των φοιτητών σε συγκεκριμένες χρονικές περιόδους δημιούργησαν την κλειστή συλλογή «Reserve».

Αυτό που αξίζει να υπογραμμιστεί από το σύνολο των υπηρεσιών της βιβλιοθήκης είναι τα προγράμματα πληροφοριακής παιδείας που εφαρμόζει. Η βιβλιοθήκη έρχεται σε επαφή με τις κοινότητες χρηστών και οργανώνει σεμινάρια στο χώρο τους για την καλύτερη εξυπηρέτησή τους.

Με το πρόγραμμα πληροφοριακής παιδείας οι φοιτητές:

- Κατανοούν τη χρήση του αυτοματοποιημένου συστήματος του καταλόγου της βιβλιοθήκης (OPAC)
- Προσδιορίζουν και αξιολογούν τις διαφορετικές πηγές πληροφόρησης που βρίσκουν
- Εστιάζουν σε συγκεκριμένο θέμα
- Εντοπίζουν υλικό που αφορά ένα συγκεκριμένο θέμα
- Αναγνωρίζουν επιστημονικό ή όχι πληροφορικό υλικό
- Βρίσκουν στατιστικά δεδομένα και άλλες πηγές είτε ηλεκτρονικά είτε έντυπα
- Ξεπερνούν τα προβλήματα της βιβλιοθήκης
- Βελτιώνουν την επικοινωνία τους με το προσωπικό της βιβλιοθήκης ζητώντας βοήθεια στις πληροφοριακές τους ανάγκες

Στις αξιοσημείωτες υπηρεσίες της βιβλιοθήκης ανήκει και η λειτουργία του ιδρυματικού αποθετηρίου «ΨΗΦΙΔΑ».

Εικόνα 15: Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Μακεδονίας

6.13 Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Απο τη μελέτη των υπηρεσιών πληροφοριακού τμήματος της βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας παρουσιάζονται τα εξής:

- Μηχανές αναζήτησης
- Κατάλογος (Web Opac)
- Υπηρεσία AMEA
- Σύνδεσμος ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών (Heal-Link)

Η βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας έχει να παρουσιάσει ένα ιδιαίτερα ελκυστικό ιστότοπο που παρουσιάζει τα μέσα και τις υπηρεσίες της. Οι υπηρεσίες αυτές δεν είναι διαφορετικές από τις περισσότερες ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες που περιγράφηκαν στην μέχρι τώρα εργασία. Ένα από τα κοινά χαρακτηριστικά που παρατηρήθηκαν μετά από τη σύγκριση της βιβλιοθήκης, του Πανεπιστημίου της Δυτικής Μακεδονίας και του Γεωπονικού Πανεπιστημίου είναι η παροχή πόρων για AMEA. Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί πως μέσω της παρούσας έρευνας παρατηρήθηκαν ορισμένες ελλείψεις που υπάρχουν μόνο στη ψηφιακή βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου. Συγκεκριμένα, παρέχει ορισμένες υπηρεσίες, και για αυτό δε θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως εκσυγχρονισμένη και ανανεωμένη καθώς υπάρχουν βασικές ελλείψεις συγκριτικά με τις υπόλοιπες. Μία από τις οποίες είναι η έλλειψη ηλεκτρονικών υπηρεσιών.

Εικόνα 16: Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

6.14 Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Από τη μελέτη των υπηρεσιών πληροφοριακού τμήματος της βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας παρουσιάζονται τα εξής:

- “Ειδική Συλλογή Λαογραφικού Κέντρου Κ. Μακρή” (ΛΚΚΜ)
- Μηχανές αναζήτησης
- Κατάλογος (Web Opac)
- Βάσεις δεδομένων (EBSCOhost, SCOPUS, Citation Indexes)
- Ειδική συλλογή γκρίζας βιβλιογραφίας
- Θεματικοί οδηγοί και πύλες
- Υπηρεσία ΑΜΕΑ
- Ηλεκτρονικά μαθήματα e-class
- Ταυτόχρονη αναζήτηση πηγών (Muse- EDS)

Η βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας προσφέρει μία σειρά ποιοτικών υπηρεσιών προς τους χρήστες της και ταυτόχρονα τις προβάλλει μέσα από μία καλά οργανωμένη ιστοσελίδα. Αφενός αναφέρει τις υπηρεσίες που προσφέρει σε πραγματικό χώρο, δηλαδή στους χώρους της πανεπιστημιακής βιβλιοθήκης, αφετέρου προσφέρει ένα πλήθος πληροφοριακών πηγών online καθώς και τη δυνατότητα στους χρήστες να κάνουν αναζήτηση σε αυτές. Η ιδιαίτερη υπηρεσία που προσφέρει η βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, είναι η πρόσβαση στην «Ειδική Συλλογή Λαογραφικού Κέντρου Κ. Μακρή» (ΛΚΚΜ). Η συγκεκριμένη συλλογή περιλαμβάνει:

- **Μουσειακό/ εκθεσιακό υλικό.** Αποτελείται από 680 περίπου αντικείμενα, πολλά από τα οποία είναι λαογραφικού ενδιαφέροντος
- **Βιβλιοθηκονομικό υλικό.** Αποτελείται από περίπου 4500 βιβλία και 200 τίτλους περιοδικών. Σημειώνεται πως είναι σε εξέλιξη η διαδικασία εισαγωγής των βιβλίων στον Κατάλογο της Βιβλιοθήκης (OPAC). Επίσης, οι

τίτλοι περιοδικών του ΛΚΚΜ δεν αναζητούνται από τον Κατάλογο Περιοδικών (υποκατάλογος έντυπων περιοδικών)

- **Αρχειακό υλικό.** Διακρίνεται σε δύο υπο-συλλογές (sub-fonds): **α)** στο προσωπικό αρχείο, το οποίο ήταν οργανωμένο από τον ίδιο το Κίτσο Α. Μακρή, και **β)** στο γενικό αρχείο, το οποίο αποτελείται από λυτά έγγραφα, εφημερίδες, φωτογραφίες, αφίσες, κ.ά.

Ταυτόχρονα αξίζει να σημειωθεί ότι η ιστοσελίδα της βιβλιοθήκης του πανεπιστημίου έχει συγκεντρώσει διάφορες μηχανές αναζήτησης σε ένα συγκεκριμένο χώρο της ιστοσελίδας για να μπορέσει να ξεκινήσει την πλοήγησή του ο κάθε χρήστης. Το γεγονός αυτό είναι σημαντικό αφού, οι βιβλιοθηκονόμοι έχουν προσπαθήσει να καταστήσουν ως αφετηρία βιβλιογραφικών και όχι μόνο αναζητήσεων.

Εικόνα 17: Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

6.15 Πανεπιστήμιο Πατρών

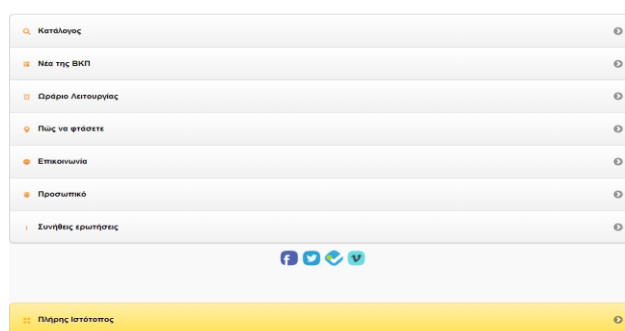
Από τη μελέτη των υπηρεσιών πληροφοριακού τμήματος της βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Πατρών παρουσιάζονται τα εξής:

- Υπηρεσία Mobilis
- Εκπαιδευτικά σεμινάρια

Η βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Πατρών έχει δώσει ιδιαίτερη έμφαση στις συμβατικές υπηρεσίες και στις «υπηρεσίες πανταχού παρόντος υπολογιστή», δηλαδή υπηρεσίες που προσφέρονται μέσα από νέους διαύλους και μπορούν να τις χρησιμοποιούν και μέσω κινητών συσκευών. Πλέον έχει τεθεί σε εφαρμογή ο δικτυακός τόπος της βιβλιοθήκης για φορητές συσκευές (mobile devices mini site). Το mini-site της βιβλιοθήκης είναι προσβάσιμο μέσα από συσκευές με λειτουργικό iOS, Android, Windows Phone, BlackBerry, Bada, MeeGo, Symbian και PalmOS.

Η υπηρεσία ονομάζεται *Mobi.lis* και μέσα από αυτή οι χρήστες μπορούν:

- να αναζητούν τον κατάλογο της Βιβλιοθήκη Και Κέντρο Πληροφόρησης (BKΠ)
- να ενημερώνονται για τα νέα της BKΠ
- να λαμβάνουν οδηγίες μετάβασης στους χώρους της BKΠ
- να επικοινωνούν με το προσωπικό της BKΠ εκτελώντας άμεσες κλήσεις προς τα τηλέφωνα της υπηρεσίας ή αποστέλλοντας μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου
- να συνδέονται με τη BKΠ στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που διαθέτει

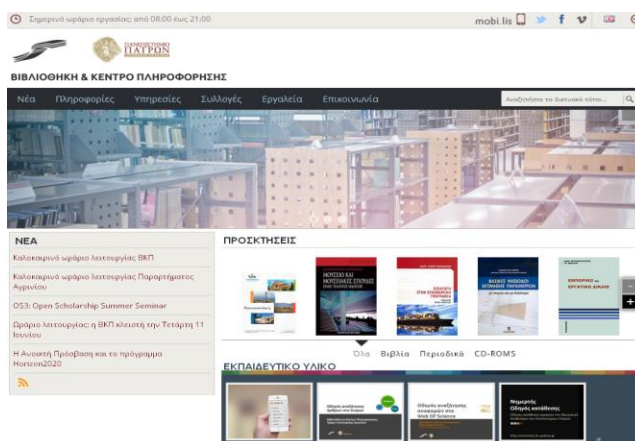
Εικόνα 18: Mobi.lis

Ταυτόχρονα η βιβλιοθήκη έχει στραφεί έντονα προς την εκπαίδευση των χρηστών της και προσπαθεί να την υλοποιήσει μέσα από ενδιαφέρον υλικό που:

- αναρτά στην ιστοσελίδα της
- σεμινάρια που αφορούν στη χρήση της βιβλιοθήκης
- σεμινάρια που αφορούν τη διευκόλυνση του έργου των ερευνητών

Όσον αφορά στο τελευταίο κομμάτι η BKΠ του Πανεπιστημίου Πατρών, με τη συνεργασία και χορηγία του έργου Facilitate Open Science Training for European

Research (FOSTER), διοργανώνει διήμερα σεμινάρια με τίτλο «Open Scholarship Summer Seminar» με στόχο την ενημέρωση της Ακαδημαϊκής Κοινότητας για τις εξελίξεις σε θέματα επιστημονικών δημοσιεύσεων, ανοικτής πρόσβασης και γενικότερα ανοικτής γνώσης και επιστήμης.

Εικόνα 19: Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Πατρών

6.16 Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Από τη μελέτη των υπηρεσιών πληροφοριακού τμήματος της βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Πειραιώς παρουσιάζονται τα εξής:

- Θεματικές πύλες (STATWEB-Portal Στατιστικής Επιστήμης, INSACT-INSurance & ACTuarial Science)
- Σύνδεσμος ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών (Heal-Link)
- Κατάλογος (Web Opac)
- Ψηφιακές συλλογές (Διώνη, Σπουδαί, KETlib)
- Μηχανές αναζήτησης
- Συλλογικός κατάλογος
- Ψηφιακή βιβλιοθήκη
- Βάσεις δεδομένων
- Υποβολή αιτημάτων

Η βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Πειραιώς προσφέρει το σύνολο των παρεχόμενων υπηρεσιών που προσφέρουν οι ελληνικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες και ταυτόχρονα έχει δημιουργήσει δύο θεματικές πύλες (portals) για την πληρέστερη πληροφόρηση του κοινού της. Οι πύλες αυτές είναι:

- Το STATWEB - Portal Στατιστικής Επιστήμης: Περιέχει πληροφορίες που αφορούν θέματα της Στατιστικής Επιστήμης, όπως ακαδημαϊκά τμήματα της:
 - Στατιστικής, Μεταπτυχιακές Σπουδές σε όλον τον κόσμο
 - Έλληνες Στατιστικούς, Επιστημονικά Περιοδικά που ασχολούνται με τη Στατιστική
 - Εταιρείες Ερευνών
 - Συνδέσμους για τον Παγκόσμιο Ιστό (Web)
- Το INSACT - INSurance & ACTuarial Science: Περιέχει πληροφορίες που αφορούν θέματα σχετικά με το χώρο της Ασφαλιστικής και Αναλογιστικής επιστήμης (INSurance & ACTuarial Science), όπως ακαδημαϊκά τμήματα:
 - Οργανισμούς σε όλον τον κόσμο
 - Βιβλιογραφικό Υλικό
 - Περιοδικά που ασχολούνται με το χώρο
 - Εταιρείες
 - Συνδέσμους για τον Παγκόσμιο Ιστό (Web)

Αξίζει να σημειωθεί ότι η βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Πειραιώς προσφέρει και πρόσβαση στο εργαλείο δημιουργίας και διαχείρισης βιβλιογραφικών αναφορών Refworks. Μέσα από το συγκεκριμένο εργαλείο μπορεί ο εκάστοτε ερευνητής να δημιουργήσει την προσωπική του λίστα αναφορών για να τη χρησιμοποιήσει στην ερευνητική του προσπάθεια.

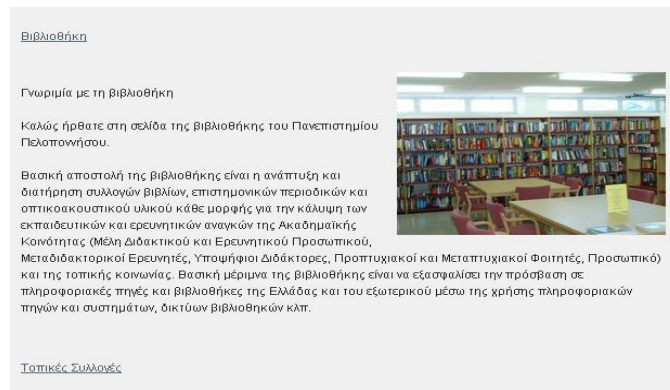
Εικόνα 20: Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Πειραιώς

6.17 Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Από τη μελέτη των υπηρεσιών πληροφοριακού τμήματος της βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου παρουσιάζονται τα εξής:

- Κατάλογος (Web Opac)
- Ιδρυματικό αποθετήριο DSspace

Σύνδεσμος ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών (Heal-Link) Η βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου όπως παρουσιάζεται στην ηλεκτρονική τους μορφή δεν βρίσκεται ακόμα στο επίπεδο των υπόλοιπων ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών. Όπως προαναφέρθηκε η σχέση πανεπιστημίου και βιβλιοθήκης είναι άρρηκτη και αυτό φαίνεται και στο συγκεκριμένο πανεπιστήμιο. Το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου είναι ένα πανεπιστήμιο σχετικά νέο και η βιβλιοθήκη του με τις υπηρεσίες που παρέχει βρίσκεται υπό ανάπτυξη. Στην παρούσα φάση στόχος της βιβλιοθήκης είναι η ανάπτυξη της συλλογής της και η παροχή της στο κοινό της. Η εκπαίδευση και η δημιουργία αποθετηρίων βρίσκεται σε δεύτερο επίπεδο. Στόχος της βιβλιοθήκης είναι η ανάπτυξη των υποδομών της πάνω στις οποίες θα χτίσει το μελλοντικό της προφίλ.

Εικόνα 21: Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

6.18 Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών Πολιτικών Επιστημών

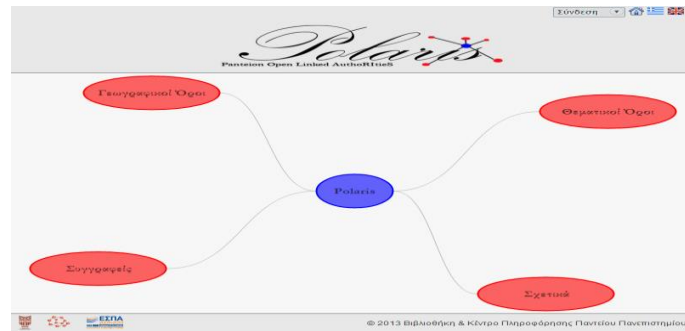
Απο τη μελέτη των υπηρεσιών πληροφοριακού τμήματος της βιβλιοθήκης του Πάντειου Πανεπιστημίου Κοινωνικών Πολιτικών Επιστημών παρουσιάζονται τα εξής:

- Υπηρεσία αυτοματισμού POLARiS
- Υπηρεσία AMEA
- Εκπαιδευτικά σεμινάρια
- Δικτυακές και ψηφιακές υπηρεσίες
- Ψηφιακή βιβλιοθήκη
- Θεματική πύλη “ΑΝΘΡΩΠΟΚΟΙΝΩΝΙΚΑ”
- Ηλεκτρονικός κατάλογος ΠΑΝΔΗΜΟΣ
- HEALJOURNAL: περιοδικό ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών
- Σύνδεσμος ελληνικών ακαδημαϊκών περιοδικών (Heal-Link)

Η βιβλιοθήκη του Παντείου Πανεπιστημίου στοχεύει στη δημιουργία διαρκώς νέων υπηρεσιών προς τους χρήστες, αλλά ταυτόχρονα ενδιαφέρεται για την εργασιακή καθημερινότητα της βιβλιοθηκονομικής κοινότητας. Σε επίπεδο υπηρεσιών προσπαθεί να μεταφέρει την εργασιακή καθημερινότητα στον φυσικό χώρο εργασίας, στην ψηφιακή διάσταση και να αυτοματοποιηθούν κάποιες διεργασίες για να μην υπάρχει πληθώρα εργασιών. Η έλλειψη προσωπικού έχει στρέψει τη διοίκηση στην ανάπτυξη μιας λογικής όπου ο αυτοματισμός θα βελτιώσει την παραγωγικότητα και το τελικό αποτέλεσμα. Ο αυτοματισμός κινείται:

- Σε επίπεδο χρηστών: Να ανανεώνονται οι δανεισμοί μέσα από μία αυτόματη διαδικασία, ενώ ταυτόχρονα στις εγγραφές των τεκμηρίων αναφέρεται ο χώρος τοποθέτησής τους προκειμένου να περιοριστούν οι ερωτήσεις στο γραφείο δανεισμού. Τη συγκεκριμένη υπηρεσία την προσφέρει μόνο το Πάντειο Πανεπιστήμιο στον ελληνικό χώρο
- Σε επίπεδο βιβλιοθηκονομικής κοινότητας: Βιβλιοθήκη και το Κέντρο Πληροφόρησης του Παντείου Πανεπιστημίου δημιούργησε το POLARiS (Panteion Open Linked AuthoRItieS) με σκοπό τη διάθεση του πλούσιου αρχείου καθιερωμένων κοινωνικών επιστημών στην ελληνική κοινότητα ανταποκρινόμενη στη φιλοσοφία των Open Linked Data. Η εφαρμογή επιτυγχάνει τη διασύνδεση των θεματικών επικεφαλίδων της βιβλιοθήκης με

αυτές της Library Of Congress (LC) ενισχύοντας αφενός την προσπάθεια για αποσαφήνιση των όρων και αφετέρου διασφαλίζοντας την ομοιόμορφη θεματική ευρετηρίαση από την πλευρά της βιβλιοθηκονομικής κοινότητας.

Εικόνα 22: Polaris

Εικόνα 23: Βιβλιοθήκη Παντείου

6.19 Πολυτεχνείο Κρήτης

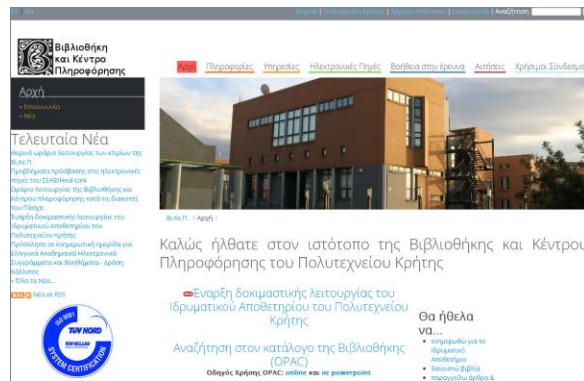
Από τη μελέτη των υπηρεσιών πληροφοριακού τμήματος της βιβλιοθήκης του Πολυτεχνείου Κρήτης παρουσιάζονται τα εξής:

- Πρόγραμμα πληροφοριακού Γραμματισμού (ΩΡΙΩΝ)
- Εργαλείο σύνταξης βιβλιογραφίας (Zotero)
- Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών (Heal-Link)
- Κατάλογος (Web Opac)

- Ιδρυματικό Αποθετήριο (υπό ανάπτυξη)

Η βιβλιοθήκη του Πολυτεχνείου Κρήτης έχει πιστοποίηση της λειτουργίας της με το Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας Βι.Κε.Π. Πολυτεχνείου Κρήτης – EN ISO 9001 : 2008. Αυτό αποδεικνύει ότι το σύνολο των υπηρεσιών που προσφέρει η βιβλιοθήκη είναι άριστο και αυτό αποδεικνύεται από την συγκεκριμένη πιστοποίηση. Ταυτόχρονα έχει δώσει ιδιαίτερη σημασία στην εκπαίδευση των χρηστών της είτε μέσα από δικές της πρωτοβουλίες είτε μέσα από την παροχή άλλων οδηγιών που δημιουργήθηκαν από άλλους φορείς, αλλά μπορούν να εξυπηρετήσουν το κοινό της. Συγκεκριμένα:

- Προσφέρει πρόσβαση στο υλικό του Προγράμματος Πληροφοριακού Γραμματισμού «ΩΡΙΩΝ» που αναπτύχθηκε από το Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης (ΑΤΕΙ) και στόχος του οποίου είναι η εκπαίδευση στη σωστή χρήση της πληροφορίας, ώστε οι φοιτητές αυτόνομα να προσδιορίζουν τις πληροφοριακές τους ανάγκες, να εντοπίζουν πηγές πληροφόρησης, να αποτιμούν την αξία της πληροφορίας και να τη χρησιμοποιούν αποτελεσματικά, νόμιμα και ηθικά. Το πρόγραμμα χωρίζεται στις παρακάτω ενότητες, τις οποίες μπορούν οι ενδιαφερόμενοι να παρακολουθήσουν είτε συνολικά, είτε μεμονωμένα:
 - Προσδιορισμός πληροφοριακών αναγκών
 - Αναζήτηση και ανάκτηση πληροφοριών
 - Αξιολόγηση πληροφοριών
 - Συγγραφή και δημοσίευση
 - Σωστή χρήση της πληροφορίας
- Για την εξυπηρέτηση των αναγκών σύνταξης βιβλιογραφίας, η Βι.Κε.Π. παρέχει στους χρήστες της ένα οδηγό χρήσης του εργαλείου Zotero. Το Zotero είναι ένα εύχρηστο εργαλείο έρευνας που βοηθάει τον συγγραφέα ερευνητικής εργασίας να συγκεντρώσει, να οργανώσει και να αναλύσει τις πηγές της έρευνας του (π.χ βιβλιογραφικές αναφορές, πλήρη κείμενα, ιστοσελίδες, εικόνες κ.α). Στη συνέχεια, το Zotero, μετατρέπει αυτόματα τις πηγές σε οργανωμένη βιβλιογραφία. Τέλος, το εργαλείο αυτό επιτρέπει στους χρήστες να μοιράζονται τα αποτελέσματα της έρευνας ποικιλοτρόπως.

Εικόνα 24: Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Κρήτης

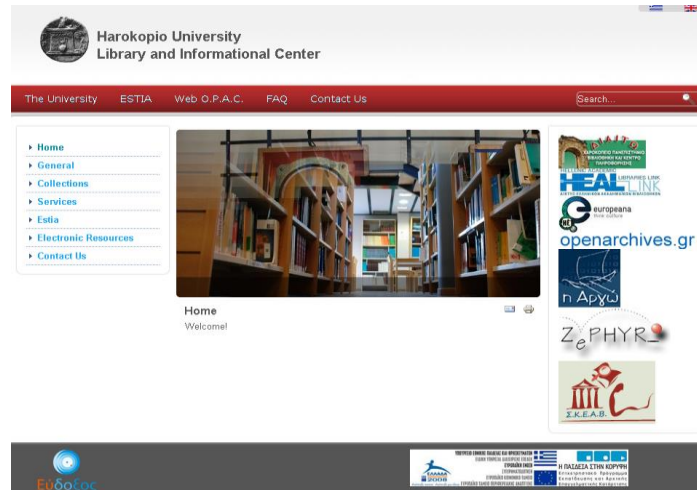
6.20 Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο

Απο τη μελέτη των υπηρεσιών πληροφοριακού τμήματος της βιβλιοθήκης του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου παρουσιάζονται τα εξής:

- Υπηρεσία GIS@HUA
- Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών (Heal-Link)
- Κατάλογος (Web Opac)
- Ψηφιακή βιβλιοθήκη ZePHYR

Η βιβλιοθήκη του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου δεν διαφέρει στο σύνολο των υπηρεσιών της από τις βιβλιοθήκες που αναφέρθηκαν στην παρούσα εργασία. Πρωτότυπη υπηρεσία που βρίσκεται υπό ανάπτυξη από τη συγκεκριμένη βιβλιοθήκη είναι αυτή του GIS@HUA. Το GIS Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών (ΓΣΠ) αποτελούν ένα εργαλείο για τη λήψη αποφάσεων νομικής, διοικητικής και οικονομικής υφής και ένα όργανο για το σχεδιασμό και την ανάπτυξη, το οποίο από τη μία αποτελείται από μια βάση δεδομένων που περιέχει για μια έκταση στοιχεία προσδιορισμένα στο χώρο και τα οποία σχετίζονται με τη γη και από την άλλη, αποτελείται από διαδικασίες και τεχνικές για τη συστηματική συλλογή, ενημέρωση επεξεργασία και διανομή των στοιχείων. Η βάση ενός GIS είναι ένα ενιαίο σύστημα γεωγραφικής αναφοράς, το οποίο διευκολύνει τη σύνδεση των στοιχείων μεταξύ τους καθώς και με άλλα συστήματα που περιέχουν στοιχεία για τη γη. Μέσα από την

GIS@HUA συλλέγονται όλες οι πηγές που αφορούν στα GIS συστήματα και προσφέρονται στο φοιτητικό κοινό του Χαροκοπείου.

Εικόνα 25: Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο

Κεφάλαιο 7ο – Σύγκριση ηλεκτρονικών υπηρεσιών πληροφοριακού τμήματος

Προκειμένου η μελέτη που πραγματοποιείται να είναι ολοκληρωμένη, είναι αναγκαίο να προβούμε σε σύγκριση των είκοσι ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, έτσι ώστε να εντοπιστούν πιθανά κοινά τους σημεία, αλλά και διαφορές. Οι παρατηρήσεις, που μπορούν να εξαχθούν είναι οι εξής:

- Όλες οι ιστοσελίδες λειτουργούν με τον αυτοποιημένο κατάλογο Web-Opac.
- 14 ιστοσελίδες δίνουν τη δυνατότητα πρόσβασης στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων «Heal-Link» (Σύνδεσμος ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών). Μόνο 2 ιστοσελίδες διαθέτουν την ηλεκτρονική βάση δεδομένων «ΩΡΙΩΝ», που αποτελεί πρόγραμμα πληροφοριακού γραμματισμού (Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών, Πολυτεχνείο Κρήτης).
- Σχεδόν οι μισές βιβλιοθήκες παρέχουν βάσεις δεδομένων.
- Όλες οι ιστοσελίδες δίνουν τη δυνατότητα στο χρήστη για άμεση επικοινωνία με τους υπεύθυνους βιβλιοθηκονόμους και υποβολή αιτημάτων.
- 8 ιστοσελίδες παρέχουν πλήθος πληροφοριών σχετικά με τη διεξαγωγή εκπαιδευτικών σεμιναρίων, με σκοπό την επιμόρφωση των χρηστών.
- 5 βιβλιοθήκες παρέχουν εξειδικευμένες υπηρεσίες για τη διευκόλυνση των ατόμων με ειδικές ανάγκες (ΑΜΕΑ) (Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας).
- 13 ιστοσελίδες παρέχουν πρόσβαση σε ψηφιακές συλλογές.
- 6 ιστοσελίδες (σχεδόν το ¼ του συνολικού αριθμού) παρέχουν τη δυνατότητα πρόσβασης σε θεματικές πύλες και οδηγούς.
- 3 ιστοσελίδες προσφέρουν τη δυνατότητα πρόσβασης σε πληροφορίες με μόνο μία αναζήτηση (Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Πανεπιστήμιο Κρήτης).

- 6 ιστοσελίδες διαθέτουν ηλεκτρονικό σύστημα για συγκέντρωση, διαχείριση και παροχή πρόσβασης σε υλικό σε ψηφιακή μορφή, που παράγεται από μία κοινότητα (Ιδρυματικό Αποθετήριο).

Κεφάλαιο 8ο – Παρατηρήσεις- Συμπεράσματα

Λαμβάνοντας υπόψη την εν λόγω έρευνα, αναφορικά με το πληροφοριακό περιβάλλον είκοσι ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, καθώς και τη συγκριτική τους μελέτη, μπορούν να διεξαχθούν κάποια γενικά συμπεράσματα για τη λειτουργία τους. Οι παρατηρήσεις που έχουν προκύψει είναι οι παρακάτω:

- Σε γενικές γραμμές, όλες οι βιβλιοθήκες τηρούν τις κύριες προδιαγραφές, όσον αφορά στις παροχές που προσφέρονται στους χρήστες.
- Χαρακτηριστικά παραδείγματα υπηρεσιών αποτελούν τα παρακάτω: κατάλογος Web Opac, πληροφορίες για εκπαιδευτικά σεμινάρια, πρόσβαση σε ηλεκτρονικά περιοδικά μέσω του προγράμματος Heal-Link, βάσεις δεδομένων, πρόσβαση σε ψηφιακές συλλογές.
- Ιδιαίτερα καλή εντύπωση προκαλούν οι ιστοσελίδες του ΕΚΠΑ, ΑΠΘ και του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών. Η εικόνα που προβάλλουν είναι πολύ οργανωμένη, ενώ φαίνεται ότι υπάρχει η διάθεση να διευκολυνθεί ο χρήστης, κατά την πλοήγησή του.
- Τη διάθεση για διευκόλυνση του χρήστη παρουσιάζει και η ιστοσελίδα του Ιόνιου Πανεπιστημίου, αν και έχει σαν βασικό μειονέκτημα το γεγονός ότι το πλήθος των υπηρεσιών που παρέχονται είναι σχετικά μικρό, δεδομένων των αναλογιών.
 - Πολύ θετικό είναι το γεγονός ότι τρεις βιβλιοθήκες έχουν αναπτύξει ένα «μηχανισμό», σύμφωνα με τον οποίο ο χρήστης μπορεί με μία και μόνο αναζήτηση να έχει άμεση πρόσβαση σε ηλεκτρονικά άρθρα και βιβλία. Βέβαια, το ιδανικό θα ήταν αυτή η υπηρεσία να υπήρχε και στις είκοσι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, προκειμένου να ελαχιστοποιείται σημαντικά ο χρόνος που χρειάζεται ο χρήστης για να βρει την πληροφορία, χωρίς να αναλώνεται σε πολλές αναζητήσεις στους συλλογικούς καταλόγους.
 - Ευχάριστο είναι το γεγονός ότι ένα σημαντικό ποσοστό των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών (5 βιβλιοθήκες) δείχνει ευαισθητοποίηση

και ενδιαφέρον αναφορικά με την εξυπηρέτηση των ατόμων με ειδικές ανάγκες (ΑΜΕΑ), με ανάλογες υπηρεσίες. Κρίνεται, φυσικά, αναγκαίο να εξαπλωθεί αυτή η «τάση» και στις υπόλοιπες βιβλιοθήκες, προκειμένου να υπάρχει άμεση επαφή με το κοινωνικό γίνεσθαι. Με άλλα λόγια, σε μία εποχή που τα ποσοστά των ατόμων με ειδικές ανάγκες έχουν αυξηθεί σημαντικά, οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες οφείλουν να συμβάλλουν στην καλύτερη εξυπηρέτηση και διευκόλυνση των κοινωνικά ευπαθών ομάδων.

- Παρόλη όμως τη φανερή προσπάθεια που καταβάλλουν οι εν λόγω βιβλιοθήκες, ακόμα δυστυχώς βρίσκονται σε εξελικτική φάση, καθώς υπάρχουν περιθώρια μεγάλης βελτίωσης. Συμπεραίνουμε ότι οι σχετικά αργοί ρυθμοί ανάπτυξής τους, ίσως οφείλονται στη σύγχρονη οικονομική κρίση, που μαστίζει την κοινωνία μας. Πιο συγκεκριμένα, η αδυναμία πρόσληψης νέων ατόμων, άρτια καταρτισμένων και ενημερωμένων, εμποδίζει τη βελτίωση των πληροφοριακών συστημάτων, προκειμένου αυτά να συνάδουν με τις αυξημένες απαιτήσεις των νέων χρηστών.
- Αν και τα εμπόδια είναι μεγάλα, εν τέλει καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η εικόνα των ιστοσελίδων των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών είναι κάτι παραπάνω από ικανοποιητική, ενώ υπάρχει η δυνατότητα για μεγάλη εξέλιξη.

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βλάχου-Χαλκιοπούλου, Μ. (1996). Κοινωνική υπόσταση και ιστορική αναδρομή της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης. 5^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών: Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες και η ιεροτελεστία διάδοσης της γνώσης. [Online] Διαθέσιμο στο: <http://eprints.rclis.org/9859/1/5psab025.pdf> [Τελευταία πρόσβαση στις 3 Ιουνίου].
- Γαρυφάλλου, Ε. & Σιάτρη, Ρ. (1997). *Η επίδραση του Internet στις πληροφοριακές υπηρεσίες και βιβλιοθηκονόμους των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών*. [Online] Διαθέσιμο στο: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:NDNdid7OnDkJ:eprints.rclis.org/9822/1/6psab019.pdf+&cd=2&hl=el&ct=clnk&gl=gr> [Τελευταία πρόσβαση στις 18 Σεπτεμβρίου].
- Γιαννοπούλου, Α. (2012). *Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες της Ελλάδας: Αξιολόγηση υπηρεσιών και ικανοποίηση χρηστών*. Διπλωματική Εργασία. Πάτρα. [Online] Διαθέσιμο στο: [http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/6581/1/MBA%20-%20CE%92%CE%99%CE%92%CE%9B%CE%99%CE%9F%CE%98%CE%97%CE%9A%CE%97%20\(final\).pdf](http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/6581/1/MBA%20-%20CE%92%CE%99%CE%92%CE%9B%CE%99%CE%9F%CE%98%CE%97%CE%9A%CE%97%20(final).pdf) [Τελευταία πρόσβαση στις 13 Σεπτεμβρίου].
- Δέρβου, Κ. & Κορφιάτη, Μ., & Τζεδάκη, Σ. & Φράγκου-Μπάτσιου, Α. (1999). Επιτροπή υλοποίησης για τα περιοδικά – Οριζόντια δράση . 8ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών. Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Ρόδος, 20- 22 Οκτωβρίου [Online] Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/10760/9773> [Τελευταία πρόσβαση στις 5 Αυγούστου 2014].
- Καραμήτρος, Σ. (2010). *Το πολιτιστικό management στο χώρο των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών*. Διδακτορική Διατριβή. Πάτρα: Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο.
- Κόσνολα, Ν.Ν. (2006). *Πολιτιστική ανάπτυξη και πολιτική*. Αθηνά: Παπαζήση.

- Κουλούρης, Α. & Κ Καπιδάκης, Σ. (2013). Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες: Επεκτείνοντας τα όρια. 12^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών με θέμα: Γκρίζα Βιβλιογραφία. Πρακτικά Συνεδρίου. 3 Ιουνίου. Κύπρος: Πανεπίστημιο Κύπρου. [Online] Διαθέσιμο στο: <http://lekythos.library.ucy.ac.cy/handle/10797/10769?show=full> [Τελευταία πρόσβαση στις 5 Αυγούστου 2014].
- Κυρκούδης, Θ. & Παπουτσή, Ο. (1999). Ο ρόλος των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών στην εκπαίδευση και πολιτισμική ανέλιξη της κοινωνίας: Το εγχείρημα ανοίγματος της βιβλιοθήκης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης στην τοπική κοινωνία. 8ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. [Online] Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/10760/9787> [Τελευταία πρόσβαση στις 3 Μαρτίου].
- Μπώκος, Γ. (1999). Από τη διάχυση των λειτουργιών στην ανασύνθεση του ρόλου: Η μελλοντική θέση των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών στην εκπαιδευτική και ερευνητική διαδικασία. 8ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Ρόδος, 20- 22 Οκτωβρίου [Online] Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/10760/97631> [Τελευταία πρόσβαση στις 5 Αυγούστου 2014].
- Νικολαΐδου, Μ. (2009). Ψηφιακά Αποθετήρια: Η Ελληνική Πραγματικότητα. Διεθνές Συνέδριο. Υποδομές Ανοικτών Πρόσβασης. Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών 15-16 Δεκεμβρίου. [Online] Διαθέσιμο στο: <http://www.openaccess.gr/dotAsset/13728.pdf> [Τελευταία πρόσβαση στις 3 Σεπτεμβρίου].
- Παπαδάκη Ε. (2012). *Οι ελληνικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες σε περίοδο ύφεσης: στρατηγικές επιβίωσης με άξονα την αυτοχρηματοδότηση και την καινοτομία*. Πτυχιακή εργασία. Ιόνιο Πανεπιστήμιο
- Παρασκευόπουλος, Π. Ν. (2008). *Επιστήμη και Άνθρωπος: Επαγγελματική Δεοντολογία για Επιστήμονες και Τεχνικούς (Β' Έκδοση)*. Αθήνα: Αυτοέκδοση

- Σίγγου, Ε. (2011). Προγράμματα Πληροφοριακού Γραμματισμού που Παρέχονται από τις Βιβλιοθήκες του Αλεξάνδρειου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Θεσσαλονίκης και του Πανεπιστημίου του Bath, Ηνωμένο Βασίλειο. Πτυχιακή Εργασία. Θεσσαλονίκη. [Online] Διαθέσιμο στο: http://eureka.lib.teithe.gr:8080/bitstream/handle/10184/3683/siggou_eleni.pdf?sequence=3 [Τελευταία πρόσβαση στις 7 Ιουλίου].
- Σκρέτα, Χ. & Γεωργακοπούλου, Ι. & Καραγιάννη, Α. (2008). Αξιολόγηση ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών: Έρευνες ικανοποίησης χρηστών. 17^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. 24- 26 Σεπτεμβρίου. [Online] Διαθέσιμο στο: <http://17conf.lib.uoi.gr/files/b6.1.Skreta.pdf> [Τελευταία πρόσβαση στις 25 Οκτωβρίου].
- Σταθούλια, Θ. (1999). Οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες των 21^{ου} αιώνα: ένα νέο τεχνολογικό ουμανιστικό μοντέλο. 8^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Ρόδος, 20- 22 Οκτωβρίου [Online] Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/10760/9763> [Τελευταία πρόσβαση στις 5 Αυγούστου 2014].
- Συνέλλη, Κ. & Χαρμπίλα, Α. (χ.η). Βασικές αρχές για τη λειτουργία μιας πανεπιστημιακής βιβλιοθήκης. [Online] Διαθέσιμο στο: <http://eprints.rclis.org/9854/1/5psab020.pdf> [Τελευταία πρόσβαση στις 3 Μαρτίου].
- Τζέλλου, Α. & Ρούσσου, Ν. (2008). Έρευνα χρηστών της βιβλιοθήκης του τμήματος Οικονομικών Επιστημών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Πτυχιακή Εργασία. Θεσσαλονίκη. [Online] Διαθέσιμο στο: <http://eureka.lib.teithe.gr:8080/bitstream/handle/10184/2828/Tzellou%20-%20Rousou%20%5BMain%5D.pdf?sequence=1> [Τελευταία πρόσβαση στις 13 Οκτωβρίου].

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

American Library Association, Presidential Committee on Information Literacy: Final Report, Chicago (IL): American Library Association, (1989). [Online] Διαθέσιμο στο: <http://www.ala.org/ala/acrl/acrlpubs/whitepapers/presidential.htm> [Τελευταία πρόσβαση στις 10 Οκτωβρίου].

Association of College and Research Libraries (ACRL) (2006). Changing Roles of Academic and Research Libraries. [Online] Διαθέσιμο στο: <http://www.ala.org/acrl/issues/value/changingroles> [Τελευταία πρόσβαση στις 25 Σεπτεμβρίου 2014].

Bomhold, C. (2014). Mobile services at academic libraries: meeting the users' needs? *Library Hi Tech*, Vol. 32 (2), pp. 336 – 345. [Online] Διαθέσιμο στο: <https://www.deepdyve.com/lp/emerald-publishing/mobile-services-at-academic-libraries-meeting-the-users-needs-0WnV4mxO5m> [Τελευταία πρόσβαση στις 17 Σεπτεμβρίου 2014].

Carlson, S. (2002). Survey Finds That Students Use the Web but Recognize Its Limitations,” *Chronicle of Higher Education*, July 19, [Online] Διαθέσιμο στο: <http://www.soic.indiana.edu/news/story.html?story=Survey-Finds-That-Students-Use-Web-but-Recognize-s-Limitations> [Τελευταία πρόσβαση στις 25 Σεπτεμβρίου 2014].

Cox, J. (2010) Sharing the pain, striving for gain. *Serials*, Vol. 23 (1), pp. 12-15. [Online] Διαθέσιμο στο: <http://aran.library.nui.galway.ie/xmlui/handle/10379/1040> [Τελευταία πρόσβαση 3 Οκτωβρίου 2014].

Cullen, R. & Chawner, B. (2010). Institutional repositories: assessing their value to the academic community. *Performance Measurement and Metrics*, Vol. 11 (2), pp.131 – 147 [Online] Διαθέσιμο στο: <https://www.deepdyve.com/lp/emerald-publishing/institutional-repositories-assessing-their-value-to-the-academic-RaL1cGvBkq> [Τελευταία πρόσβαση στις 25 Σεπτεμβρίου 2014].

- Davies, M. (2001). Creating a virtual reference library: experiences at Suffolk Libraries and Heritage. *Program: electronic library and information systems*, Vol. 35 (1), pp.43 – 56 [Online] Διαθέσιμο στο: <https://www.deepdyve.com/lp/emerald-publishing/creating-a-virtual-reference-library-experiences-at-suffolk-libraries-pAmDDO6GEo> [Τελευταία πρόσβαση στις 25 Μαΐου].
- Dewey, M. (2001). Συνοπτική δεκαδική ταξινομική Dewey και ευρετήριο σχετικών όρων. Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης.
- Germano, M. A. (2011). The library value deficit. *The Bottom Line: Managing Library Finances*, Vol. 24. (2), pp. 100-106 [Online] Διαθέσιμο στο: <https://www.deepdyve.com/lp/emerald-publishing/the-library-value-deficit-AK9iPNXeVs> [Τελευταία πρόσβαση στις 10 Μαΐου].
- Gwyer, R. (2010). Leading in difficult times: what can we learn from the literature? *New Review of Information Networking*, Vol. 15 (1), pp. 4-15 [Online] Διαθέσιμο στο: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13614571003712321#tabModule> [Τελευταία πρόσβαση στις 06 Ιουνίου].
- Herman, E. (2001). End-users in academia: Meeting the information needs of university researchers in an electronic age. *Aslib Proceedings*, 53 (9) 387-401 Διαθέσιμο στο: <https://www.deepdyve.com/lp/emerald-publishing/end-users-in-academia-meeting-the-information-needs-of-university-q0ynMyiQmh> [Τελευταία πρόσβαση στις 27 Ιουνίου].
- Ipsos MORI (2009). The impact of the economic recession on university library and IT services: final report for JISC, SCONUL and UCISA. Διαθέσιμο στο: <http://www.jisc.ac.uk/media/documents/publications/libsitimpacts.pdf> [Τελευταία πρόσβαση στις 2 Ιουλίου].
- Kaba, A. & Majid, S. (2000). Use of the Internet for reference services in Malaysian academic libraries. *Online Information Review*, Vol. 24 (5), pp. 381 – 389.

- [Online] Διαθέσιμο στο: www.emeraldins.ght.com [Τελευταία Πρόσβαση στις 20 Σεπτεμβρίου 2014].
- Korobili, S. Malliari, A. Christodoulou, G. (2008). Information literacy paradigm in academic libraries in Greece and Cyprus. *Reference Services Review*, Vol. 36 Iss: 2, pp.180 – 193 [Online] Διαθέσιμο στο: <https://www.deepdyve.com/lp/emerald-publishing/information-literacy-paradigm-in-academic-libraries-in-greece-and-P1od3ldG9v> [Τελευταία πρόσβαση στις 25 Ιουλίου].
- Kostagiolas, P. & Margiola, A. & Avramidou, A. (2011). A library management response model against the economic crisis: the case of public libraries in Greece. *Library Review*, [Online] Διαθέσιμο στο: <https://www.deepdyve.com/lp/emerald-publishing/a-library-management-response-model-against-the-economic-crisis-the-1bkljXf9zE> [Τελευταία πρόσβαση στις 17 Σεπτεμβρίου 2014].
- Li, Y. (2014). Academic librarians supporting applied research at the University of Michigan. Διαθέσιμο στο: <http://libraryconnect.elsevier.com/articles/2014-04/academic-librarians-supporting-applied-research-university-michigan#sthash.90Oo7aMm.dpuf> [Τελευταία πρόσβαση στις 5 Μαΐου].
- Lippincott, J. K. (2005). Learning Space Design. *Educase Review*, [Online] Διαθέσιμο στο: <http://www.educause.edu/ero/article/net-generation-students-and-libraries> [Τελευταία πρόσβαση στις 17 Μαΐου].
- Lougee, W. P. (2002). *Diffuse Libraries: Emergent Roles for the Research Library in the Digital Age*, [Online] Διαθέσιμο στο: <http://www.clir.org/pubs/reports/pub108/contents.html> [Τελευταία πρόσβαση στις 9 Μαΐου].
- Mapulanga, P. (2013). Digitising library resources and building digital repositories in the University of Malawi Libraries. *Electronic Library*, Vol. 31 (5), pp.635 – 647 [Online] Διαθέσιμο στο: <http://cat.mist.fr/?aModele=afficheN&cpsidt=27816331> [Τελευταία πρόσβαση στις 20 Οκτώβρη 2014].

- Montgomery, S. E. and Miller, J. (2011). The third place: the library as a collaborative and community space in a time of fiscal restraint. *College & Undergraduate Libraries*, Vol. 18 (2-3), pp. 228-238.
- Murray, A. (2011). Maximizing an economic recession through strategic organizational repositioning. *The Bottom Line: Managing Library Finances*, Vol. 24 (1), pp. 13-23. [Online] Διαθέσιμο στο: <https://www.deepdyve.com/lp/emerald-publishing/maximizing-an-economic-recession-through-strategic-organizational-rgthQLfFLp?articleList=%2Fsearch-related%3Fto%3DBMZvsE2ZQx%26page%3D8> [Τελευταία πρόσβαση στις 28 Οκτωβρίου].
- Nagata, H. & Satoh, Y. & Gerrard, S. & Kytömäki, P. (2004). The dimensions that construct the evaluation of service quality in academic libraries. *Performance Measurement and Metrics*, [Online] Διαθέσιμο στο: <https://www.deepdyve.com/lp/emerald-publishing/the-dimensions-that-construct-the-evaluation-of-service-quality-in-NPolcNjzoi> [Τελευταία πρόσβαση στις 29 Οκτωβρίου].
- Nijboer, J. & Hammelburg, E. (2010). Extending media literacy: a new direction for libraries. *New Library World*, Vol. 111 (1), (2), pp.36 – 45. [Online] Διαθέσιμο στο: <https://www.deepdyve.com/lp/emerald-publishing/extending-media-literacy-a-new-direction-for-libraries-gQ54INQOeG> [Τελευταία πρόσβαση στις 29 Οκτωβρίου].
- Park, E. G., & Richard, M. (2011). Metadata assessment in e-theses and dissertations of Canadian institutional repositories. *The Electronic Library*, 29 (3), pp. 394–407. [Online] Διαθέσιμο στο: <https://www.deepdyve.com/lp/emerald-publishing/metadata-assessment-in-e-theses-and-dissertations-of-canadian-KqZtJ0rU0P> [Τελευταία πρόσβαση στις 5 Οκτωβρίου].
- Park, J.-R. (2009). Metadata Quality in Digital Repositories: A Survey of the Current State of the Art. *Cataloging & Classification Quarterly*, Vol, 47 (3), (4), pp. 213-228.

- Robson, C. (2007). *Η έρευνα του πραγματικού κόσμου: Ένα μέσον για κοινωνικούς επιστήμονες και επαγγελματίες ερευνητές*. Αθήνα : Gutenberg.
- Romero, N.L. (2011b). Libraries' response to the crisis: measures to mitigate its impact. *The Bottom Line: Managing Library Finances*, Vol. 24 (4), pp.236-240.
- Shapiro, S.D. (2013). We are all aggregators (and publishers) now: how discovery tools empower libraries. *Library Hi Tech News*, Vol. 30 (7), pp.7 – 9. [Online] Διαθέσιμο στο: <https://www.deepdyve.com/lp/emerald-publishing/we-are-all-aggregators-and-publishers-now-how-discovery-tools-empower-jtKdiM42us> [Τελευταία πρόσβαση στις 5 Οκτωβρίου].
- Sulistyo-Basuki, L. (2004). Digitisation of collections in Indonesian academic libraries. *Program: electronic library and information systems*, Vol. 38 (3), pp.194 – 200. [Online] Διαθέσιμο στο: http://www.researchgate.net/publication/243461803_Digitisation_of_collections_in_Indonesian_academic_libraries [Τελευταία πρόσβαση στις 15 Μαΐου].
- Tappeiner, E. & Lyons, C. (2008). Selection criteria for academic video game collections. *Collection Building*, Vol. 27 (3), pp.121 – 125. [Online] Διαθέσιμο στο: <https://www.deepdyve.com/lp/emerald-publishing/selection-criteria-for-academic-video-game-collections-CMVpHOZilb> [Τελευταία πρόσβαση στις 23 Μαΐου].
- Vasileiou, M. & Hartley, R. & Rowley, J. (2012). Choosing e-books: a perspective from academic libraries. *Online Information Review*, Vol. 36 (1), pp.21 – 39. [Online] Διαθέσιμο στο: <https://www.deepdyve.com/lp/emerald-publishing/choosing-e-books-a-perspective-from-academic-libraries-zW0IJYWubD> [Τελευταία πρόσβαση στις 3 Μαΐου].
- Whiteman, P. (1988). The library and society: A new look at old values. *Library Review*, Vol. 37(2), pp. 7-18. [Online] Διαθέσιμο στο: <http://www.emeraldinsight.com/doi/pdfplus/10.1108/eb012857> [Τελευταία πρόσβαση στις 3 Μαΐου].

Wilson, L. A. (2002). Collaborate or Die: Designing Library Space. *ARL Bimonthly Report*, no. 222 [Online] Διαθέσιμο στο: <http://www.arl.org> [Τελευταία πρόσβαση στις 1 Σεπτεμβρίου].

Ιστοσελίδες βιβλιοθηκών

1. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης	http://www.library.asfa.gr/askt/site/Home/t_section
2. Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών	http://library.aua.gr/
3. Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης	http://lib.duth.gr/
4. Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	http://www.lib.uoa.gr/
5. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο	http://www.lib.ntua.gr/
6. Ιόνιο Πανεπιστήμιο	http://iup.ionio.gr/
7. Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών	http://www.lib.aueb.gr/
8. Πανεπιστήμιο Αιγαίου	http://portal.lib.aegean.gr/portal/dt#portal_txt.phtml?prnbr=1198053923197
9. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων	http://www.lib.uoi.gr/
10. Πανεπιστήμιο Κρήτης	http://www.lib.uoc.gr/
11. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας Οικονομικών και κοινωνικών επιστημών	https://www.lib.uom.gr/
12. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας Δυτικής	http://www.uowm.gr/services_lib.php
13. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας	http://www.lib.uth.gr/LWS/el/el_hp.asp
14. Πανεπιστήμιο Πατρών	http://www.lis.upatras.gr/
15. Πανεπιστήμιο Πειραιώς	http://www.lib.unipi.gr/
16. Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου	http://www0.uop.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=58&Itemid=389&lang=el
17. Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών	http://www.library.asfa.gr/askt/site/Home/t_section
18. Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών Πολιτικών Επιστημών	http://www.library.panteion.gr/
19. Πολυτεχνείο Κρήτης	http://www.tuc.gr/2044.html
20. Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο	http://www.library.hua.gr/index.php/en/

Παράρτημα

Εικόνα 26: Το σύνολο των ακαδημαϊκών υπηρεσιών (Li, 2014)